

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
 Str. Baron L. Pop 10
 SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
 Éjjeli telefon (nyomda) 2-02
 ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egész évre . . . . .
 Félévre . . . . .
 Negyedévre . . . . .
 Egy hónapra . . . . .

XI évfolyam * 189
 1928 augusztus 25 Szombat
 * 5666 Elul 9 *

Cenzurat: Suclu

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Purifikálás — félgózzel

A dambovítai petróleumpanamával kapcsolatosan valami rendkívüli történet. Olyasmi, amire még csak álmban sem mert volna gondolni az ember. Letartóztatták két liberális képviselőt, akikről bebizonyosodott, hogy jelentős részüket az állam tulajdonát képező petróleumtöldek elorzásában és jogtalan kihasználásában, a liberális képviselők letartóztatása — liberális rezsim alatt olyasvalami, amire még nem volt példa az ország politikai történetében. Annnyira fantasztikusnak látszott s annyira hiteltelenné tinte ez maguknak a bűnösöknek is, hogy az egyik nyilvánosan pofkával fenyegette meg az igazságügyi minisztert, midőn először citálták be a vizsgálóbíró elé.

A letartóztatás azonban mégis megtörtént. Nem ment simán. Adáz harcok, sajtópolémiaak előzték meg. A kormány tagjai is két táborra szakadtak s heteken keresztül farkasszemet néztek egymással ebben a kínos és kényes kérdésben. Már-már miniszterek lemondásáról, kormányváltásról beszéltek. De végül is mondhatnók a költővel: győzött az igazság! — és a letartóztatás megtörtént. Az illovi törvényszék pedig harminc napra megpecsételte a letartóztatottak sorsát.

A kormány lapjai dagadó kebellet purifikációt, az erkölcsi atmoszféra tisztogatását emlegetik. A liberális párt olyan pózba helyezkedett két megtévelyedett képviselőjével szemben, mint az az egyik Dumas-regénybeli ügyész, aki párhuzos szavakkal kér halálbüntetést tulajdon fia fejére azzal, hogy „fiat justicia et perea mundus!” Elhangzottak olyan vélemények is, hogy Irimescu-Căndesti és Tolea képviselők nem is annyira egy tiszta és őszinte purifikálási szándék, mint inkább személyes bosszú áldozatai lettek. Akadt olyan is, aki azt állította, hogy a dambovítamegyei petróleumpanama ki-robbanása s következményei a liberális párton belüli érdekellentétek összeütkezéséből fakadt.

Nos, e verziókkal szemben mi elfogadjuk azt, hogy a kormányt a két honatyá letartóztatásában csakugyan az a szándék vezette, hogy elrettentő példát állítson mindazok számára, akik a közvagyonot közpéddával tévesztik össze. Tegyük fel, hogy a liberális párt csakugyan szakított az évtizedes tradíciókkal, amelyek sacro sanctinak minősített minden liberális által elkövetett aktust, ama felsőbbrendű kormányzási norma jegyében, hogy a liberális párttal áll, vagy bukik ez az ország. E tradíciók subája alatt virágoztak ki a vézet nem éró és méreteken egymást tulicítáló panamák visszaélések s a közvagyonból való harásolások széles skálájú egyéb forrái. Önként adódik a kérdés: vajjon e mindezenre forradalmi lépés, két kormány párti tisztviselő letartóztatása elegendő-e ahhoz, hogy máról holnapra megtisztítsa minden szennytől és piszoktól az adminisztráció kerekeit, hogy egy szóval radikális változást hozzon a korrupció és erköletelenség miázmáival felt közeletünkben. A válasz e kérdésre csak nemleges lehet. A két kormánypárti képviselő feláldozása nem fogja jóváte- helni évtizedek mulasztásait s hiányait. Nem fogja a közigazgatás visszaéléseit megszüntetni, s nem fogja eltávolítani a kórokozó bacillusokat, amelyek a közéletnek minden egyes ágát megfertőzték. A bajok okai sokkal mélyebben gyöke-

reznek, semminthogy ezzel a fájdalmas, de jelentéktelen műtéttel meg lehetne szüntetni azokat. A nap-nap után daga- dó panamahulások bizonyítják azt, hogy nem elszigetelt jelenségekkel, hanem egy többé-kevésbé kitaposott uta- kon járó és évtizedek alatt meggyökere- sedett rendszerrel állunk szemben. Egy rendszerrel szemben, amelynek alapja a törvénytelenység, vagy a törvények ki- játszása volt s amely odavezetett, hogy ma egyeseknek és közületeknek az állam hoz való beállítottága valósággal ama- rchikus formákat öllhetett.

A rendszer okozta azt, hogy a nagy panamák árnyékában annyira visszaelés keletkezhetett s e rendszer következmé- nye az is, hogy a legkisebb tisztviselő- től a legmagasabb funkcionáriusig a

korrumpálhatóság hiedelme fejlődhetett ki. Két kormánypárti képviselő letartó- zatása, bármily fájdalmas műtét is le- gyen, mitsem változtathat az évtizedek alatt megmerevedett közérkölcöskön. Az egész kormányzási rendszernek kell megváltoznia ahhoz, hogy vége-szakad- jon egyszer minden közéleti tulkapás- nak, hatalommal való visszaélésnek, kor- rupciónak, csalásnak és panamáknak. Alapjaiban s gyökerében kell kiirtani a bizánci szellemet, amely elsősorban a li- berális kormányok elnéző engedékeny- ségének leple alatt az országban meho- nosodhatott. Nem két képviselő letar- tóztatása, hanem gyökeres rendszervál- tás, mely Románia közéletének tisztasá- gát a törvények és a közvagyon respek- tálását visszaállíthatják.

Kellog ma délelőtt meg-érkezett Párisba

PARIS, aug. 24. Kellog külügyi államtitkár, aki tegnap délután ünnepélyes fogadtatások közben lépett partra a le havrei kikötőben, ma délelőtt megérkezett Párisba. Kellogot a pályaudvaron az újságíróknak egész tömege várta, akik mindannyian kérdésekkel rohanták meg Amerika külügyi államtitkárát. A kérdések zuhatagában és ostromában végül Kellog annyit jelentett ki az újságírók- nak, hogy sem Stresemannal, sem Poincaréval nem fog tárgyalásokat folytatni, jöliehet találkozni fog velük.

A budapesti „Esi” munkatársa azzal a kérdéssel fordult Kelloghoz, nyilatko- zék arra vonatkozólag, hogy vajjon a Kellog-paktum a békeszerződések meg- változhatatlanságát jelenti-e? Kellog erre a kérdésre kijelentette, hogy a béke- paktumhoz való csatlakozás minden nemzet számára lehetővé van téve s csak ennek megtrétele után kerülhet a sor a további kérdések megtárgyalására. Egyéb- lént hangsúlyozta, hogy legnagyobb sajnálatára nem bocsátkozhatik a revíziós gondolatok taglálásába s ezekre vonatkozólag nem is adhat nyilatkozatot.

Duca: „A kormány távozik, de csak a stabilizáció után”

A belügyminiszternek a francia lap részére adott nyilatkozata szerint választási terror nem volt, csak az analfabéta parasztok hajlanak a prefektusok szuggeszióira

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Echo de Paris” szerkesztője nemrégben tanulmányi uton járt Romániában. Az újságíró beszélgetést folytatott Duca belügymi- niszterrel, aki az ország belpolitikai helyzetéről néhány rendkívül érdekes- ségű kijelentést tett a francia lap szer- kesztője előtt. Kijelentette a belügymi- niszter, hogy a külföldnek vagy egyál- talán nincs, vagy csak részben van tu- domása azokról a nehézségekről, ame- lyekkel az országnak meg kell küzdenie. — Romániának — mondotta Duca bel ügyminiszter — nem egy, hanem négy Elzásza volt, amelyek közül csak az egyik: Erdély, az ország harmadrészét teszi ki. Ennek ellenére minden téren jelentős haladást mutatunk.

A francia újságíró a szokatlanul éles belpolitikai harcok okairól érdeklődött és a kormányválságról elterjedt verziók- ról kért felvilágosítást. Duca belügymi- niszter válaszában kijelentette, hogy a liberális kormány mindent elkövetett az ellentétek elsimításra.

— A kormány — mondotta a belügy- miniszter — hajlandó átadni a helyét az

ellenzéknek, de csak akkor, ha már meg- történt a stabilizáció, amelynek megva- losítására angazsálta magát a külföld és az ország közvéleménye előtt.

Arra a kérdésre, hogy mi igaz a libe- rálisok választási terrorjáról elterjedt hírekről, azt válaszolta Duca belügymi- niszter, hogy a választási erőszakosá- gokról elterjedt hírek alaptalanok. Tény azonban az, hogy különösen Erdélyben nagyszámu az analfabéta választók száma, akik könnyen hajlanak a prefek- tusok és primárok szuggeszióira.

Kijelentette végül a belügyminiszter, hogy Károly volt trónörökös kérdésében teljes szabadságot biztosít a kormány a sajtónak.

Eddig tart a belügyminiszter nyilato- zata, amelyhez a francia újságíró még azt teszi hozzá, hogy Mussolini külpo- litikája igen rossz hatást váltott ki román körökben. A cikk végül Duca belügymi- nisztert dicséri, aki összes akcióiban fő- lényes intelligenciát áru el, tökéletes érzéke van a realitások iránt, lendületes temperamentum, kíváló szónok s első- rendű államférfi.

Az új berlini kongresszus

Ötven évvel ezelőtt Berlinben ültek össze Európa nagyhatalmai, (hogy a szent autokrácia nevében, mely akkor az államok vezetésében domináló szerepet játszott, megrajzolják Európa új tér- képét. Az ott résztvevő államférfiak ter- mézetesen azt gondolták hogy az örök- kévalóság számára dolgoznak és hatá- rokban, államrezonban, kül- és belpoli- tikai irányzatban megdönthetetlen mű- vet alkottak.

Az örökkévalóság azonban nem tar- tott tovább negyven évnel. A világháboru megváltoztatta Európa földrajzi térképét, de megváltoztatta szellemi és morális strukturáját is. Ennek a megváltozott strukturának egyik jelentős bizonyága az a berlini konferencia, mely tegnap nyílt meg Berlinben s melynek bár nincs meg az a hatalmi ingerenciája, mint ama másik berlini konferenciának volt, mégis döntő jelentőségű a dolgok jövőndő alakulásra nézve.

Az interparlamentáris unió kongressz- uszaról van szó, erről az ifju intézmény- ről, mely az európai közvélemény igazi szöcsövének mutatkozik be, legalább is most Berlinben, a nagy és szabad német köztársaság fővárosában, amely mintha a demokrácia és a fejlődés irányításá- ban Párisval szembeni magához ragadta volna a kezdeményező szellemet.

Az interparlamentáris unió ülésén el- hangzott beszédek, bátorságukat és tar- talmukat illetőleg, mintegy a Népszöve- tés igazi hivatását pótolandó, hangzot- tak el. Dávid német birodalmi miniszter erélyes szavakban követelte a leszerelést, azt a leszerelést, amelyre a békeszerző- dések alkalmával az összes győztes nagy hatalmak kötelezték magukat s amelynek végrehajtása a Népszövetség igazi fel- adata volna. Az interparlamentáris kon- ferencián tehát végre elhangzott a Népszövetség igazi kritikája, amely sajnos, a Népszövetségen belül mindeztideig le- hetetlen volt.

Még csodálatosabb ennél az a körülmény, hogy egy magyar konzervatív politikus, egy akadémikus, aki különö- sen irodalompolitikai vonatkozásokban képviseli a reakcionárius álláspontot: Berzeviczy Albert, olyan liberális szel- lemében szólalt fel, amely éles ellentét- ben áll a hivatalos magyar politika szel- lemével s épen ezért fölöttébb örvendetes jelenség. Berzeviczy Albert nem hangoz- tatott sovén frázisokat, nem kívánt fel- tétlen határrevíziót, de annál erőtelje- sebben követelte az ethnikai kisebbségek számára azokat a jogokat, melyek az új határok jelentőségét számukra megszü- ntetik. Ugyancsak ez az ősz. tiszteletre- méltó politikus követelte a lehangosab- ban a leszerelés megvalósítását, hangsú- lyozva, hogy az állami szuverenitás egyetlen országot sem ment fel a nemzet- közti szerződésekben foglalt kötelezettsé- gek alól. Szerinte a leszerelés a nagyha- talmak jóindulatának hiánya miatt ké- sik. Mindaddig igazi békéről szó nem lehet, míg a győztesek csak a békeszer- ződések keménységét érzetik a legyő- zöttekkel.

Az első napi tanácskozások szellemi megnyilatkozásaira La Guardia, az Unió parlamentjének kiküldöttje tette fel a ko- ronát. La Guardia Amerika mintájára az európai Egyesült Államok megalakít-ását követelte, mint minden surlódóm

...észtus 24.
 ...fédig gnyo-
 ...érve szavait
 ...süngő alsójaj-
 ...rázatában. Ea
 ...lás arc a fel-
 ...ül jelentékte-
 ...; a római orr
 ...n volt, mint
 ...nek egy kari-
 ...
 ...ll hozzáfogni
 ...kossági kiser-
 ...ndenkit meg-
 ...hisz ez mind
 ...mester egyik-
 ...különbén is
 ...hogy a szob-
 ...nagy pápa
 ...s módja sze-
 ...sziteleni vele”.
 ...a fontos, ho-
 ...rtelmesek. A
 ...írek után in-
 ...seselek”.
 ...osan megve-
 ...emberek is és
 ...
 ...Csak azt áll-
 ...ber, aki min-
 ...kre kell men-
 ...t, s így egy
 ...alamit, — és
 ...— készen kell
 ...szat cseleked-
 ...korolja, vagy
 ...körülmények
 ...módját, hogy
 ...lok legyünk
 ...mikor Chiron
 ...gi nevelőnek,
 ...llat volt”.
 ...lt: „Az ön ná-
 ...rúség, amely-
 ...rt ha mindez
 ...en könnyedén
 ...ebben a kínos és kényes kérdésben. Már-
 ...már miniszterek lemondásáról, kor-
 ...mányváltásról beszéltek. De végül is
 ...mondhatnók a költővel: győzött az igaz-
 ...ságt! — és a letartóztatás megtörtént. Az
 ...iliovi törvényszék pedig harminc napra
 ...megpecsételte a letartóztatottak sorsát.
 ...A kormány lapjai dagadó kebellet puri-
 ...fikációt, az erkölcsi atmoszféra tisztó-
 ...galását emlegetik. A liberális párt olyan
 ...pózbá helyezkedett két megtévelyedett
 ...képvelőjével szemben, mint az az egyik
 ...Dumas-regénybeli ügyész, aki párhuzos
 ...szavakkal kér halálbüntetést tulajdon fia
 ...fejére azzal, hogy „fiat justicia et perea
 ...mundus!” Elhangzottak olyan vélemé-
 ...nyek is, hogy Irimescu-Căndesti és Tolea
 ...képvelők nem is annyira egy tiszta és
 ...őszinte purifikálási szándék, mint in-
 ...kább személyes bosszú áldozatai lettek.
 ...Akadt olyan is, aki azt állította, hogy a
 ...dambovítamegyei petróleumpanama ki-
 ...robbanása s következményei a liberális
 ...párton belüli érdekellentétek összeütök-
 ...zéséből fakadt.
 ...Nos, e verziókkal szemben mi elfogad-
 ...juk azt, hogy a kormányt a két honatyá
 ...letartóztatásában csakugyan az a szán-
 ...dék vezette, hogy elrettentő példát áll-
 ...túljon mindazok számára, akik a köz-
 ...vagyonot közpéddával tévesztik össze. Te-
 ...gyük fel, hogy a liberális párt csakugyan
 ...szakított az évtizedes tradíciókkal, ame-
 ...lyek sacro sanctinak minősített minden
 ...liberális által elkövetett aktust, ama fel-
 ...sőbbrendű kormányzási norma jegyében,
 ...hogy a liberális párttal áll, vagy
 ...bukik ez az ország. E tradíciók subája
 ...alatt virágoztak ki a vézet nem éró és
 ...méreteken egymást tulicítáló panamák
 ...visszaélések s a közvagyonból való hará-
 ...solások széles skálájú egyéb forrái.
 ...Önként adódik a kérdés: vajjon e min-
 ...denestre forradalmi lépés, két kormány
 ...párti tisztviselő letartóztatása elegendő-
 ...e ahhoz, hogy máról holnapra meg-
 ...tisztítsa minden szennytől és piszoktól
 ...az adminisztráció kerekeit, hogy egy-
 ...szóval radikális változást hozzon a kor-
 ...rupció és erköletelenség miázmáival
 ...felt közeletünkben. A válasz e kérdésre
 ...csak nemleges lehet. A két kormánypárti
 ...képvelő feláldozása nem fogja jóváte-
 ...helni évtizedek mulasztásait s hiányait.
 ...Nem fogja a közigazgatás visszaéléseit
 ...megszüntetni, s nem fogja eltávolítani
 ...a kórokozó bacillusokat, amelyek a köz-
 ...életnek minden egyes ágát megfertőzték.
 ...A bajok okai sokkal mélyebben gyöke-

...Keletben

eliminálásának lehetőségét. Miként a páneurópai mozgalom vezetői, úgy La Guardia is és vele együtt Merlin francia szenátor rámutatott arra, hogy a mai viszálykodó Európa népeit csak az Európai Egyesült Államok megteremtése mentheti meg a végső pusztulástól.

Európa élő, bár nem hivatalos lelkiismerete tehát teljes szépségében nyilatkozott meg az Interparlamentáris unió berlini konferenciáján. Ez a lelkiismeret ma még nem a tényleges hatalom lelkiismerete, de holnap azzá lehet, hiszen a

kongresszus résztvevői az európai parlamentek résztvevői, akik holnap irányt szabhatnak az új Európa magasba ivelő jövődjének. Ezért jelentős ez a „másik“ berlini konferencia.

A francia titkosrendőrség kémhálózáttal fonta be a német vegyészeti ipar gyárait

Három letartóztatott ügynök vallomása vezetett a kémhálózat teleplezésére. Néhány adatot már kiszolgáltattak a francia iparnak

Köln, aug. 24. A közelmúlt napokban egy nagyarányú ipari kémkedés hálójára bukkantak a franciák által megszállva tartott német zónában. A „Kölnische Zeitung“ értesülése szerint a most felfedezett kémkedés gazdasági és politikai szempontból sokkal nagyobb horderejű, mint amilyenek német részről ítélték. A nyomozás kétségtelenül beigazolta, hogy a megszállott területen működő francia titkos rendőrség, melyet Suretének neveznek, ügynökei révén meg akarta szerezni a német vegyészeti ipar legértékesebb gyártási titkait. Ez a manőver azonban már a kezdet kezdetén napvilágra került, még mielőtt célt ért volna és birtokába jutott volna azoknak az adatoknak, amelyeket a francia vegyészeti iparban akartak felhasználni, hogy megtörjék a német vegyészeti ipar elvitathatatlanul álló világhegemóniáját.

Az akció sikere beláthatatlanul súlyos csapást mérhetett volna a német vegyészeti iparra, amely a francia gyárakban olyan versenytársat kaphatott volna, amely egyszerűen véget vet a német vegyészeti termékek domináló világtárcsi helyzetének. Ez a csapás súlyos, sőt talán halálos lett volna, mert a francia ipar a német gyártási módszerek birtokában jelentékenyen olcsóbban hozhatta volna piacra árucikkait, melyeknek előállításai költségei (munkabér stb.) Franciaországban lényegesen olcsóbbak. Ezt a veszélyt megakadályozni az utolsó pillanatban felfedezték és elhárították, de azt már nem tudták megakadályozni, hogy néhány gyártási titok francia kezekbe jusson.

A megszállott terület francia titkosrendőrsége részletesen kidolgozott tervek alapján szervezte az ipari kémhálózatot. Nem kímélték sem anyagi, sem egyéb áldozatot, ha az akció sikeréről volt szó. Hatalmas apparátussal, nagy pénzüsszeggel felhasználásával folyt a beszerzés nemcsak a megszállott területen, hanem a német impérium alatt álló ipari üzemekben is. A tervek középpontjában az I. G. Farbenindustrie gyártási módszereinek kipuhatólása állt és e cél érdekében mozgósították a felemelt létszámú titkos rendőrséget. A német festékipart szemelték ki elsősorban, ami érthető is, mert

a német gazdaság legnagyobb és legértékesebb erőforrása a festégyártás.

Az I. G. Farbenindustrie az azonban nemcsak a megszállott területen voltak telepei, hanem Mersenburgban és Leverkusenben is, ha tehát az ipari kémszervezet alapos munkát akart végezni, akkor ki kellett bocsítani csapjait megszállatlan német területre is, ami — legalább is kísérletképpen — valóban megtörtént.

Az ipari kémszervezet pontos haditerv szerint kezdte meg tevékenységét, de a

német hatóságok és érdekeltségek ébersége hamarosan véget vetett az ügynökök üzemleiknek. Két héttel ezelőtt az államügyészség utasítására az I. G. Farbenindustrie ludwigshafeni gyárüzemének három munkását ipari kémkedés gyanúja miatt letartóztatták. Lakásaikon házkutatást tartottak és a rendőrség rengeteg kompromittáló iratot talált, amelyek nem csupán arra szolgálhattak bizonyítékot, hogy a munkások német gyártási titkokat kémleltek, hanem nyomára vezették a rendőrséget az egész kiterjedt

kémhálózatnak. Megállapították, hogy az ipari kémszervezet vezetői a francia titkos rendőrség alárendelt közegeinek sorából kerülnek ki és hogy a szervezett központi irányítást kapott. A letartóztatott német ügynökök beismerték, hogy összeköttetésben álltak a Sureté iródaival és hogy a francia titkos rendőrség nagy súlyt helyezett a leunai gyárüzem gyártási titkainak megszerzésére. Ujában minden erejükkel erre a gyára fektették rá, mert a Farbenindustrie társaság oppauai és ludwigshafeni üzemében már bőségesen voltak ügynökök, akik értékes, jól használható anyagot szállítottak. Megtudta a német rendőrség azt is, hogy a kémszervezet szálai befutottak a társaság leverkuseni telepére is, ahol főleg gyógyszerek előállításával foglalkoztak.

A három ügynök letartóztatása után, vallomásaik és irataik segítségével, a német rendőrség lerántotta a leplet az egész ipari kémhálózatról. A nyomozásról a rendőrség hivatalos kommuniké még nem adott ki és a német kormány sem foglalkozott hivatalos formában az ipari kémkedéssel, amely azonban minden valószínűség szerint komoly diplomáciai tárgyalások anyagát fogja szolgáltatni.

Elkábította, kirabolta és kofferbe csomagolva elszállította egy lyoni ékszerész cégvezetőjét egy álgrófnő

Szenzációs ékszerablási eset Franciaországban

Páris, aug. 24. Pár nappal ezelőtt Lyon egyik legelőkelőbb ékszerészevel olyan raffiniált csalási eset történt, aminő kevés fordul elő a bűntudgyi krónikában.

Laurent lyoni ékszerészt felhívta telefonon egy régi vevője, Castiglione grófnő és arra kérte, küldjön fel azonnal szállodai lakására egy pár nagyon szép briliánst, mert leánya férjhez megy és értékes ajándékkal akarja meglepni. Az ékszerész Martinez nevű cégvezetőjét egy esomó igen értékes kövel elküldte a szállodába. Mivel Martinez órák múlva sem tért vissza s mert a szállodából az ékszerész azt a telefonválaszt kapta érdeklődésére, hogy a grófnő röviddel ezelőtt elutazott, Laurent értesítette a rendőrséget.

A rendőrség megállapította, hogy Martinez az ékszerüzletből egyenesen a szállodába ment, egy fél óráig időzött a grófnő szobájában, de a személyzet közül senki sem látta őt a szállodából kimenni. Megállapította a rendőrség azt is, hogy a szállodában Castiglione grófnő néven időző nő szelhámosnő, mert Castiglione grófnő vidéki kastélyában tartózkodik.

Két nap múlva egy külvárosi szállodából jelentették a rendőrségnek, hogy ott egy embert eszméletlen állapotban találtak szobájában. A rendőrség megállapította, hogy az eszméletlen állapotban levő ember Martinez, akinél a rendőrorvos mérgezési tüneteket konstataált, mire nyomban több injekciót adtak neki.

Amikor eszméletre térítették, elmondta, hogy a grófnő szobájában hirtelen szédülni kezdett és mert gyanus volt

neki a hirtelen rosszullet, menekülni igyekezett a szobából. Ekkor azonban a grófnő egy kábító folyadékkal átitatott törülközőt dobott a fejére, ettől elkábult

Pozsonytól a Fekete-tengerig akart uszni egy sportmániákus örült

Pozsony, aug. 24. Fantasztikus „sportesemény“ szemtanúi voltak tegnap este fél 8 óra tájban azok a hajósok, akik a D. D. S. G. hajózási társaság kikötői helyiségei előtt teljesítettek szolgálatot.

Az említett időben a hajósok a kikötőben foglalatostokdáltak, azok pedig, akiknek nem volt munkájuk, szokásuk szerint a folyó lassan hőmpölygő vizét nézték. Egyszerre csak különös látványra lettek figyelmesek a hajósok. Észrevették ugyanis, hogy a folyóban, a kikötőben horgonyzó uszályoktól nem messze egy uszó férfi szeli a habokat. A férfi szemmeláthatólag ki volt merülve, de azért semmi kísérletet sem tett arra nézve, hogy partra kerüljön. A hajósok abban a hiszemben, hogy az illető talán nem tud eléggé uszni, gyorsan felkaptak egy hosszú rudat és azt az uszó felé nyújtották, közben pedig kiáltásokkal figyelmeztették arra, hogy a part közel van. Az uszó férfi csakugyan el is kapta a rudat és így sikerült őt kihuzni a partra. Alig hogy az illető kikerült a vízből, a hajósok nagyon elcsodálkoztak, mert a fiatal emberen semmi sem volt, még uszónad-

s egy idegen hotelszobában ébredt fel. A párisi rendőrség detektívjei felderítették az esetet, elfogták az álgrófnőt és segítőitársát, Xineuxot, akik Martinezt a Continental szállóban kirabolták, egy nagy kofferba bepakolták s autón egy külvárosi szállodába szállították.

A letartóztatás alkalmával sikerült az egész rablóbandát teleplezni s a banda fejt, egy vidéki színészt, aki szembe szállt a rendőrökkel, a rendőrök agyonlőttek. Ez a vidéki színész szállította a kofferba becsomagolt Martinezt a külvárosi szállodába.

rág sem. Megkérdezték tőle, hogy mi bírta őt rá az uszálásra, amire a fiatal ember a következőképen válaszolt:

— Egészen nyugodtan békében hagyhattak volna, mert a Fekete-tengerbe akartam uszni. Ilyen hosszú túránál semmi szükség sincs uszónadrágra, az ember ugyanis teljesen átmedvesedik. Tudják meg különben, hogy Károlyfalutól jövök és pedig rekordidő alatt. A ruhám sorsa ne aggassa magukat, mert azt a károlyfalusi szigetnél egy pénzügyőr őrizi.

Ennek a furcsa és kuszált elbeszélének a hallatára a hajósok jónak látták a rendőrséget értesíteni, amely viszont a rendőrorvossal vizsgálta meg a különös sportférfiu elmeállapotát. Az illető elmondta, hogy Vanek Józsefnek hívják és Vanek Ferenc Stefánik-uti hentes testvére.

A rendőrorvos rövid vizsgálat után megállapította, hogy a fiatalember elmeállapota csakugyan nem normális. A rekordusztól erre az állami kórházba szállították.

Baldwin minisztereinek felszólította az angol munkaadókat, hogy foglalkoztassák a munkanélküli bányászokat. Londonból jelentik: Az angol állami munkaközvetítők kedden 150.000 munkaadóhoz juttatták el Baldwin miniszterelnök levelet, amelyben felszólítja a munkaadókat, hogy a munkanélküliségen Veheréleg segítsenek által, hogy a válsággal küzdő bányavidékekről legalább egy-két munkásnak adjanak munkát. Az így elhelyezett munkásoknak a költözésköltséget és utazási költségét az állami munkaközvetítőhivatalok kölcsönzik. Remélik, hogy a felhívásnak meg lesz a várt eredménye.

Hirdessen az Uj Keletben

Mottó:
Zongora vétel
bizalom dolga

Legnagyobb garancia erre az 58 év óta fennálló

Triska I. cég

cég kitérő hírneve, mint egyetlen és legnagyobb szaküzlet Erdélyben. — Förster világmárka vezérképviselése.

Zongorák

kaphatók hosszabb részletfizetési feltétel mellett is. — Cluj, Strada Saguna 14. — Telefonszám 4-19.

Ujévi árjegyzék

יום כיפור	יום השנה
Setem Talesz, sárga vagy ezüst bortnival felszerelve	600 lejtől
Gyapju	500 lejtől
Török gyapju Talesz, sárga v. ezüst bortnival felsz.	500 lejtől
Barmicva, gyerektalesz, bortnival felszerelve	250 lejtől
Machzor, 9 drb., diszkótésben, egész évre, magyar, német vagy szargon fordításban	650 — lej
Machzor, 4 darab, főúnepekre, diszkótésben, magyar, német vagy szargon fordításban	300 — lej
Mirjam, diszkótésben 150, börmintáció 300, valódi bőr	500 — lej
Jomkippur sapka, fehér libertin, arany v. ezüst dísszal	120 — lej

[Valamint mindenféle rituális cikket vidékre is postán azonnal pontosan küldök.]

ANTON ROSENZWEIG

CLUJ, Piata Mihailu Viteazul 37-38. — (Saját ház)

Dr. M...
Lapunk...
Tény és...
A nagy...
A világh...
megváltoz...
színe való...
ugyszólván...
peit. Megk...
lyamat. A...
magyarosod...
vetődött a...
ni a kötele...
nyenére...
wáb nemze...
saját vért...
Avagy talá...
pét — apja...
állani egy...
hetne ilyes...
tsak egy pe...
tsak rólun...
luelekről v...
vánható eg...
Bizonyára...
mondhatom...
a fajhűség...
népeink me...
kulturális...
szolgádjuk.

„A asszimiláció már nem egyéb, mint nemzeti öngyilkosság és faji árulás“

Dr. Muth Gáspár cikksorozata a német-sváb nemzetiségi problémáról

Lapunk tegnapi számának vezetőhelyén közöltük dr. Muth Gáspárnak, a bátyi németek egyik kiváló vezetőegységének érdekes cikkét, amelyben a már felig-meddig elmagyarosodott svábság új nemzeti megmozdulását indokolja meg. Dr. Muth még két cikket írt erről a kérdésről, amelyekben tovább folytatja a belőle folyó konzekvenciákat. Sok olyan momentum van ezekben a cikkeken, amelyek élénken emlékeztetnek az erdélyi zsidóság nemzeti mozgalmára körül fellángolt vitákra. Dr. Muth további pikkeiben többek között ezeket írja:

Tény és való az, hogy a világháború előtti időkben a magyarhoni németiség nagyrésze — az erdélyi szászok kivételével — igen erősen az asszimilálódás légkörében mozgott. Különösen az intellektuális osztály volt elmagyarosítva. De Szatmármegyében már a parasztság egy része is elvesztette ősi nyelvét. Hogy ennek mi a magyarázata? Egy újságcikk kerete kicsi ennek a témának a kifejtéséhez. Egy pár szóval mégis érintem a főbb okokat. A bevándorolt német parasztság teljesen intelligens vezető polgári osztály nélkül jött be. Magára volt hagyatva. Minden nemzeti tradíció hiányban volt. Az anyaországban sem élt a nemzeti eszme, mert a partikularizmus lett urral a német néptörzsek fölött. A 48-as szabadságharcok, a jobbszárnyú felszabadítás szintén nagy szerepet játszottak a németiség lelki kialakulásában. A természetesen magyarosító iskolapolitika — támogatva a vallás és az egyház azonosságát — a szunnyadó nemzeti öntudatot nem engedte érvényesítéshez jutni.

A nagy tisztulási folyamat

A világháború után mindez egyszerre megváltozott. A kisebbségi és a nemzeti eszme valóságos forradalmi lázba hozta egyszóval Európát összes kisebbségi népeit. Megkezdődött a nagy tisztulási folyamat. A német-sváb — jórésztben elmagyarosított — intelligencia előtt is felvetődött a nagy kérdés: hová tartozunk, mi a kötelességünk? És nem válik szöveggyűjteménynek az intellektuális német-sváb nemzedékek, hogy habozás nélkül saját vére és a saját faja mellé állott. Avagy talán ott kellett volna hagynia népet — apját, anyját, testvéreit — és beállni egy másik népfaj sorai közé? Lehetne ilyesmit egy magyar emberről csak egy percig is feltételezni? Hát éppen csak rólunk, sváb vagy német intellektuelekről volna feltételezhető vagy kívánható egy ilyen arcpirító fajtagadás? Bizonyára nem. És éppen ezért joggal mondatom, hogy ugy az elvűség, mint a fajhűség azt követelte tőlünk, hogy népeink mellé álljunk és annak nemzeti kulturális megújítását szívvel-lélekkel szolgáljuk. Ha a Schmidtek és a Mayer-

ek már csak magyar szívet éreznek a kebelükben, ez lehet következtetés, de nem lehet faji hűség!

Az asszimiláció: faji árulás

Dr. Muth ezután részletesen kitér arra a konfliktusra, amely azáltal keletkezett, hogy a Magyar Part a bányási németek között verbuvált tagokat, majd a szatmármegyei svábiskolák tanítási nyelvvel foglalkozik. Befejező cikkében dr. Muth ezeket írja:

Már előző cikkemben érintettem azt a tényt, hogy a mi népünk a világháború óta nagy lelki átalakuláson ment keresztül. Miben áll ez a nagy átalakulás? Abban, hogy külön kisebbségi nemzettel fejlődött. Egy önálló, sajátos népegység, egy szervezett német népközösség. (Volks gemeinschaft) magasabb fejlődési stádiumába emelkedett. Nemzeti öntudatot és sajátos önéletakarást nyert, ahogyan a gyermek idővel az ifju öntudatot nyeri. És ezen ténynek, ezen nemzeti fejlődésnek megélése és az abban való együttműködés és egybeforrás nekünk, — e nép intellektuális fiainak a legnagyobb életeselemény, amit valaha is megértünk. Nincs az a kincs és nincs az a földi hatalom, amelynek kedvéért erről lemondanánk. Az asszimiláció, a beolvadási készség más népfajba, előttünk immár nem egyéb, mint nemzeti öngyilkosság, vagy faji árulás!

Aki ezt a nagy lelki átalakulást úgy a népben, mint annak egyedeiben megérteni nem tudja, vagy azt csak az opportunizmus hipotézise alapján véli megérthetni, annak csak mély sajnálatunkat tudjuk kifejezni. Megérteni azonban — nem fogjuk egymást soha!

Az alkotó nacionalizmus

E nemzeti öntudatraébredés népnélküli rövid tíz esztendő alatt valóságos csodákat művelt. Az előző két század alatt nem létesített magának annyi kulturális, gazdasági és nemzeti életszervelet, mint a mennyit ezen tíz esztendő alatt milliókra menő pénzkiadások árán is megteremtett. A német tanítóképzés, a bányai német kulturregyesület, a bányai sváb gazdasági egyesület, a német ház, vagy száz német dalegylet, a német nőegyletek, az ifjusági egyesületek, a Banater Deutsche Zeitung, mint napilap, egy csomó új betelepítés, a „Banatia”, mint német diákotthon és német kulturpalota, a vojteki német mezőgazdasági iskola, a német nyomda és kiadó rt., a sváb népkalendárium, a német katolikus gimnázium stb. mindmennyi hirdetői és tanubizonyosságai a bányai német-sváb nemzet életakarátának. És a lázas roham tart tovább. Egy szót sem ismerünk csak, hogy „előre!”

Es vajjon mi hajt bennünket előre? Mi ad nekünk erőt és kitartást ahhoz, hogy

immár tíz esztendőn át szakadatlanul vándoroljunk faluról-falura, százakra menő népgyűlésekre és ezrével írjuk a cikkeket és százezreket és milliókat áldozzunk a családnak, az otthonnak, a hivatásnak elhanyagolásával és ha kell, a szabadságnak is feláldozásával?! Az opportunizmus talán? Uram bocsáss.

A végső következtetések

Ime, elérkeztem végső következtetésemhez.

1. A mi népünk egy sajátos német népegység, egy szervezett nemzeti népesség, saját önkarattal és saját kulturális életkarral. Az asszimilációt más népfajba nemzeti öngyilkosságnak és faji árulásnak tekintjük.

2. Ha német ember más nemzeti szervezetnek válik tagjává, úgy reáncze csak három eshetőség lehetséges. Vagy félre van vezetve és nem tudja, hogy mit tett, vagy ha tudja, akkor dezerteur és áruló. A harmadik eset, hogy már nem német, hanem magyar, vagy román, vagy másfajta. Reánk nézve mindenesetre — halott, akit megsiratunk és akiről legfeljebb azt mondjuk: „de mortuis nihil nisi bene.”

3. Nem tartunk igényt más népfajhoz tartozó egyellenegy egyéniségre sem. Viszont azonban a legmagasabbfokú el-lenség aktusnak tekintjük azt ha bárki is nem respektálja a mi népegységünk etnográfiai határait és megkísérli német

Ismét kísért a kolozsvári tanács feloszlatásának réme

Bizottság utazik Bukarestbe a városi tisztviselők ügyének érdekében

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 24. Az Új Kelet tudósítójától.) Napok óta ellenőrizhetetlen forrásból az a hír terjedt el Kolozsváron, hogy Tomescu belügyi vezérinspektor, aki jelenleg a városházán inspekción tart, kéri fogja a belügyminisztertől a városi tanács feloszlatását. Az okok, amelyekre a feloszlatást javaslat támaszkodna, eszerint a költségvetés elkészítése körül támadt anomáliákban volna keresendő. Ehhez hozzájárul még az a vád is, mely szerint a tisztviselők elbocsátása és fizetési redukciója körül támadt zavarokért is a városi tanácsot terheli a felelősség. A vezérinspektor ezzel szemben nem nyilatkozik a kérdésről. Inspekciónát nagyon is komolyan veszi. Különösen a költségvetés keresztülvitelének körülményeit tekintti át fel-tünően nagy figyelemmel és pontról-pontra nézi át az összes kiadási és bevételi tételeket.

embereknek nemzetétől való elcsábítását.

4. A múltban népünk nagy vérvészeseget szenvedett, különösen intellektuális osztályának elmagyarosítása folytán. Tisztán áll előttünk, hogy egy ilyen vértömlesztés népünk elsoványodását és idővel annak halálát jelentette volna. Védekezünk tehát most már az életstón minden erejével bármely ténykedés ellen, amely csak egyetlen egy német lelket akar elidegeníteni tőlünk, éppen úgy, ahogy az anya védekezik, ha csak egyetlen egy gyermekét is el akarnák szakítani kebeléről.

Az egyéni önrendelkezés joga

5. Elismerjük úgy a nemzetek, mint az egyének önrendelkezési jogát még akkor is, ha ez az önrendelkezés népiségünk rovására történik. Ha tehát német emberek arra határozzák el magukat, hogy elhagynak bennünket és felvesznek egy „kölesöngyűt”, — legyen ez a gunya akár a magyar köpenyeg, akár a román cojoc, — úgy ehhez teljesen joguk van. Nekünk legfeljebb az a jogunk marad meg, hogy ezt a téke szerint becsüljük.

6. A kisebbségi eszme erkölcsi alapja elleni vétségnek tekintjük azt, ha az egyik kisebbség a másikat testéből és véréből igyekszik prozelitákat szerezni. Teszem például egy magyar ur felszólítja sváb borbélyát, hogy lépjen be a magyar pártba, vagy megfordítva. Vagy pedig a dettai magyar nőegylet tagjai megkérdezik a dettai német iparosok nejeit és felkérlik őket, hogy lépjenek be a magyar nőegyletbe, vagy megfordítva. A dettai német nőegylet, — ha ilyen egyáltalában létezik — meglátogatná, teszem Hajdu János harangöntő ugyancsak magyar nemzetiségű feleségét és felhívják, hogy lépjen be a német nőegyletbe stb..

Ha mi kisebbségi nemzetek az etnikai parancsok ezen legszebbikét soha szem előtt nem tévesztjük, akkor bizonyára meg fogjuk egymást érteni, meg fogjuk egymást becsülni és kisebbségi eszményeinknek, — a kulturális szabadságnak és a faji egyenjoguságnak, — diadalát is előbb-utóbb megérjük.

...tollák, hogy...
...a francia...
...közögeinek...
...szervezet...
...A letartózt...
...smerték, hogy...
...Suredé irodái...
...tkos rendőrség...
...anai gyártásem...
...rzésére. Ujab...
...re a gyára fe...
...nindustrie tár...
...afeni üzemei...
...k ügynökeik...
...álható anyagot...
...met rendőrség...
...szálai befon...
...ni telepét is...
...állításával fog...
...tőztatása után...
...ségével, a né...
...a leplet az...
...A nyomozó...
...kommunikét...
...met kormány...
...formában az...
...azonban min...
...komoly diplo...
...fogja szolgál...
...ébredt fel...
...stíveji felde...
...z álgrófnét és...
...k Marianezt a...
...abolták, egy...
...s autón egy...
...tollták...
...al sikerült az...
...ni s a banda...
...aki szembe...
...ndörök agyon...
...szállította...
...nézett a kül...
...uszni...
...hogy mi bir...
...nre a fiatal...
...válaszolt...
...kében hagy...
...kete-tengerbe...
...sszu turánál...
...nadrágra, az...
...vesedék. Tud...
...Károlyfalutól...
...látt. A ruhá...
...mert azt a...
...pénzügyör...
...ált elbeszél...
...jónak látták...
...ely viszont a...
...meg a külö...
...át. Az illet...
...sefnek hívják...
...ti hentes test...
...vizsgálat után...
...ember elme...
...mális. A re...
...rházba szál...
...nök felszór...
...tókát, hogy...
...éküli bányá...
...k: Az angol...
...edden 150.000...
...Bakdwin mi...
...nyben felszór...
...y a munka...
...ritéseink az...
...üzdő bányá...
...két munkás...
...gy elhelve...
...zködési és...
...munkaköz...
...k. Remélik...
...lesz a várt...
...Keletben

Ennek dacára az állandó választmány még mindig arra az álláspontra helyezkedik, hogy a belügyminiszter idevonat-

kozó rendelete minden törvényes alapot nélkülöz s elhatározta, hogy Mihali polgármestert, dr. Kertész Jenő tanácsost

és a városi főügyészt Bukarestbe küldi, hogy erről a téves jogi helyzetről a minisztert is meggyőzzék.

Két és félhónapja az odesszai börtönben raboskodik Lidia Lipkovszkaja, a világhírű orosz énekesnő

Tíz évvel ezelőtti vádak alapján, egy diadalmas turné végén tartóztatták le a férjével együtt a Kolozsváron is ismert művésznőt

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Lidia Lipkovszkaját, ez a világhírű orosz operaénekesnőt legutóbb az elmúlt télen láttuk, illetve hallottuk a kolozsvári Román Operában. Ennek az alacsony és barna, tipikus orosz nőnek Lakméja felelhetetlen élmény volt mindazok számára, akik ott voltak az előadáson. Három estén át lépett fel Lipkovszkaja asszony az elmúlt szezonban Kolozsváron, ahol a közönség már jól ismerte még 1925-ből, amikor először került Romániába.

Az oroszországi turné

Azóta nem hallottunk Lipkovszkajáról, akinek Kolozsvár csak egy feltételes megállóhely volt azon a sikeres kirakott nemzetközi pályán, amelyet ez a csodáshangu asszony évek óta beharangozott. Most azután a Párisban élő orosz emigránsok lapjának, a „Vozroждение“ (Újjászületés) augusztus 18-iki számában izgalmasan érdekes, ha talán nem is száz százalékosan autentikusnak mondható híradás jelent meg Lipkovszkaja sorsáról egy rosszul végződött oroszországi turné apropójából.

Lidia Lipkovszkaja eredetileg besszarábiai születésű és most is saját háza van Kisenerben.

Az utóbbi években a párisi Grande Opera és az Opéra Comique szerzőtett tagja volt, azonkívül bejárta egész Európát és Amerikát, énekelt Egyiptomban, Görögországban, Algériában a Távolkeleten, ahol mindenütt fénvesztett sikert aratott, ugye-erkölcsi mint anyai szempontból. Fellepett azután Dániában, Lengyelországban, Csehszlovákiában, Litvániaiban, Lettországban, Észtországban és Finnországban, Finnországi vendégszerelésre alkalmasával az orosz állami zeneigazgatóság előnyös ajánlatot tett Lipkovszkajának egy oroszországi turnéra.

Régi „bűnök“

Lipkovszkaja elfogadta az ajánlatot, amelyet a szénművészeti népbiztoság is aláírt. Váratlanul azonban a szovjetkormány állambiztonsági szervezete, a G. P. U. megtagadta a beutazási engedélyt Lipkovszkaja asszonytól. Mint utólag kiderült, Lipkovszkaja asszony is rajta van a G. P. U. fekete listáján a főbb számon tartott orosz állampolgár között, akik nem tettek hűségesküt az új rezsimnek. És így

a G. P. U. nem kívánatos elemnek nyilvánította a szentpétervári volt óriási opera egykori primadonnáját

Bűnül rótták fel az énekesnőnek, hogy 1918-ban, miután lenningrádi házáat, lakásberendezését és ékszereit elkobozták, meg nem engedett módon hagyta el Oroszországot, azt is, hogy besszarábiai származású és hogy ott birtokai vannak továbbá, hogy tíz évig volt külföldön és kíséreltet sem tett arra, hogy önként visszatérjen és otthon fejlessze az orosz művészetet, sőt 1928-ban is csak azért ment Oroszországba, mert végtelenül előnyös szerződést kapott. Azt is felemlíti indokolásában a G. P. U. végzése, hogy Lipkovszkaja asszony Richard francia állampolgárnak lett a felesége.

Az elrejtett ékszerek

A párisi orosz emigránsok lapja a G. P. U. vádjával kapcsolatban megírja, hogy Lipkovszkaja asszony szentpétervári házáat, amelyben egyébként jelenleg is az orosz államrendőrség egyik szekciója van, 1918-ban azért kobozták el, mert az énekesnő egy titkos zugban elrejtette ékszereit, holott a szovjet akkor

minden ilyen tárgyat állami tulajdonnak deklarált. Az énekesnő a legmagasabb szovjethatóságokhoz, sőt magához Leninhez is folyamodott, hogy visszakapja ékszereit, de minden intervenció eredménytelen maradt és ilyenformán

a forradalmi törvények értelmében Lipkovszkaját az a veszély fenyegette, hogy agyonlövők.

Végül értésére adták, hogy örüljön, ha békét hagynak neki, majd akadt egy jóakarója aki azt tanácsolta neki, hogy minél hamarabb tünjön el Oroszországból. Lipkovszkaja megfogadta a tanácsot és átszökött a határon. Az orosz titkosrendőrség, amelynek a hivatalos neve még akkor „cseska“ volt, természetesen mindenről tudott, de nem akadályozta meg Lipkovszkaját, hogy a külföldre menjen. Természetes, hogy amint bizton-

ságban érezte magát, Lipkovszkaja asszony egész sereg interjúban lefestette az orosz forradalmi állapotokat, amit most szintén terébre róttak.

A sikerek útja

A beutazási engedély megtagadása miatt konfliktus támadt a G. P. U. és az állami zeneigazgatóság között. Egy évig tartó huza-vona után Lipkovszkaja asszony mégis megkapta a vizumot és azonnal lépett át az orosz határt, hogy áprilisban megint Párisban lesz. Oroszországi sikerei minden várakozást felülmúltak, a szovjet sajtó a legnagyobb elragadtatás hangján emlékezett meg Lipkovszkaja csodás művészetéről, amely a mai Oroszországban egészen szokatlan óvációkra ragadtatta a publikumot. Ezekre a sikerekre való tekintettel Lip-

A kormány politikai zsarolásnak minősíti, hogy a nemzeti parasztpárt nem akar résztvenni az egyesülési ünnepségeken

(Bucarest-Bukarest, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint azt megírtuk, a kormány széleskörű előkészületeket tesz a december elsején egyesülési ünnepségek megrendezésére. A nemzeti parasztpárt kategorikus vétőt jelentett be az ellen, hogy Erdély csatlakozásának évfordulóját a liberális rezsim alatt ünnepezzék meg és a pártvezetői kijelentették, hogy nemcsak hogy távol maradnak az ünnepségektől, de minden eszközzel meg fogják akadályozni azoknak megrendezését. A kormány felhívatalosa, a „Viitorul“ mai számában foglalkozik a nemzeti parasztpárt állásfoglalásával. A lap kijelenti, hogy a nemzeti parasztpárt politikai zsarolást követ el, ha az ünnepségeken való részvételének feltételül

kormányrahívását követeli. Politikai körökben élénk feltűnést keltett a „Dimineata“ az a híradása, hogy Titulescu külügyminiszter annak idején azért lépett ki a kormányból, mert az optansperben nem tudott egységes platformra helyezkedni Braianu Vintilával és Ducával. A lap szerint Titulescu a Magyarországgal való közvetlen tárgyalások mellett volt, míg Bratianu Vintila és Duca minden öszekötötés megszakítását követelték. A „Viitorul“ a hírrel kapcsolatban ma hivatalos helyről sugalmazott hírt közöl, amely szerint a „Dimineata“ híradása tendenciózus és valótlan, annál is inkább, mert most Argetoianu miniszter folytatja a tárgyalásokat, amelyeket annak idején Titulescu kezdeményezett.

Bukaresti lapok jelentése szerint a berlini német román tárgyalások igen vontatottan haladnak előre. A „Cuvantul“ arról értesült, hogy az ellentétek olyan mélyrehatók, hogy rövidesen a tárgyalások eredmény nélkül való megszakításához fognak vezetni. Ezt a verziót látszik megerősíteni az a hivatalos kommuniké is, amely a kormány felhívatalos lapjában látott ma délután napvilágot. Eszerint nem igaz az, mintha a stabilizációt német hozzájárulás nélkül nem lehetne keresztülvinni. Amint e kommunikéből látszik, a kormány el van készülve arra, hogy a lej stabilizálását a Reichsbank hozzájárulása nélkül is megvalósítsa.

Hazaárulási pert indítanak az Interparlamentáris Unió ülésén résztvevő horvát képviselők ellen

Belgrád, augusztus 24. A jugoszláv politikai élet feszültsége Radics halála óta cseppet sem engedett merevségéből. Annak ellenére, hogy bent az országban viszonylagos szélesedést uralodik, a politikai kulisszák mögött annál halálramenőbbén áll a harc Belgrád és Zágráb között. Ez a harc különösen azóta élesedett szinte elviselhetetlenné, amióta a berlini interparlamentáris konferenciájára kiküldött horvát képviselők az egész világ színe előtt óvást emeltek a belgrádi politika cselekedetei ellen.

A horvát képviselők tiltakozása nem maradt hatástalan a külföldi közvélemény előtt, úgy annyira, hogy az angol lapok ezen deklaráció alapján a jugoszláviai helyzetet rendkívül kritikusnak jellemzik.

Úgyancsak éles fényt vet a jugoszláviai helyzet teljes feszültségére a horvát parasztdemokrata koalíció új elnökének, Macseknek a „Politika“ című lapban közzétett nyilatkozata, melyben hangsúlyozza, hogy a horvát-

ok, szerbek és szlovének között nem lehet addig szabadság és jogegyenlőség, amíg az állam egyes alkatrészeinek egyenjogúsága és szabadsága nincs biztosítva.

Nincs szabad Horvátország szabad horvátok nélkül — mondotta Macsek — de nincs szabad Szerbia sem szabad Szlovénország. Montenegró, Bosznia és a Vajdaság nélkül. Ez a vezéreszméje az egész parasztdemokrata koalíciónak, melynek felbomlásáról szó sem lehet. A belgrádi revolverlövés Radicsal együtt megölték azt a nyilatkozatot is, melyben az alkotmány és a király elismerte ezen kapcsolattal országgrészek jogait. Számunkra teiat nincs többé államrend sem jogi, sem erkölcsi szempontból, számunkra csak az tény mérvadó, hogy a szerbek zifikaiflag erősebbek nálunk.

Egyidejűleg belgrádi politikai körökben az a hír kapott szárnyra, hogy Korosec miniszterelnök elhárította, miszerint hazaárulási pert indít a Berlinbe utazott horvát képviselők ellen,

akik tudvalevőleg tiltakozni fognak a konferencia színe előtt a belgrádi események ellen. A kormány bosszúhadjáratának első fázisául tekinthető az is, hogy az eszéki rendőrség letartóztatta dr. Hartil Józsefet, a „Hrvatski List“ szerkesztőjét, aki lapjában teljes terjedelmében közölte azt a gyászbeszédet, amelyet a Radics lelkiúdvéért tartott rekviumen mondtak.

Érettségire
középszintű, mágári és magánvizsgákra előkészítő
BALÓCZY magántanfolyam
Budapest, VIII. Márti Terézia-tér 3. szám

Hirdessen az Uj Keletben

Szomb
Az Uj
Főszerk
Felelős
Az Uj
Az
kon
(Cluj
tud.) V
váron
vezetek
gresszu
összes
lok kéz
nak jel
mán ka
lok rep
amely
nek igé
csönöz
ordélyi
ris kon
dó alati
nak sik
délyi sz
nyitéká
lános s
indult
verantá
rieszián
egyetem
lessiené
Vasár
jótéri
kongres
melynek
1. Ebr
Józsefne
a Bariss
2. Ud
3. Dr
galom
4. Jubi
4. A
lasztása
5. Ha
Délut
detüket
amelyek
újságja
ölelik.
sdgírók
latódna
hétfőn
—Eg
mot sz
dapestri
szerint
mán e
mot sz
szerint
miniszt
egyidej
zik ki.
— U
és Nagy
amelyn
kult me
bíró te
tuellék
csoport
és Szin
tagok k
nagybá
Egyesül
Gottlieb
Dr. Go
köztisz
nisége
Post
20 %

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáság zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak forrás megjelölésével engedjük meg.

Az Aviva-Barisszia kongresszus programja

(Cluj-Kolozsvár, aug. 24. Az Uj Kelet tud.) Vasárnap délelőtt ül össze Kolozsváron az erdélyi Barisszia- és Aviva-szervezetek ötödik országos jubiláris kongresszusa. A kongresszuson nemcsak az összes erdélyi cionista ifjúsági csoportok képviseltetik magukat, de meg fognak jelenni azon az utóbbi évek folyamán külföldön alakult Barisszia csoportok reprezentánsai is. A kongresszusnak, amely az erdélyi zsidó közélet eseményének ígérkezik, különös jelentőséget kölcsönöz az a tény, hogy ez lesz egyúttal az erdélyi Barisszia-mozgalom első jubiláris kongresszusa is. Az elmúlt öt esztendő alatt a Barisszia és Aviva csoportoknak sikerült táboru kba tömöríteni az erdélyi zsidó ifjúság jelentős részét, bizonyítékul annak, hogy a mozgalom általános szűkéséből fakadt, helyes utakon indult el és a mozgalom pártosjelöltsége verantálja azt, hogy sikerülne fog a barissziánizmust az erdélyi zsidó ifjúság egyetemes nevelő instrumentumává fejleszteni.

Vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor a jótéri Corzó-mozi helyiségében lesz a kongresszus ünnepélyes megnyitója, a melynek programja a következő:

1. Elnöki megnyitó. Tartják: Gottlieb Józsefné az Aviva és Noszin Mór mérnök a Barisszia vezetői.
2. Üdvözlések.
3. Dr. Ritter Salamon a Barisszia-mozgalom egyik megalapítójának előadása a „Jubiláló Barisszia” címen.
4. A konferencia elnökségének megváltása.
5. Hatikora.

Délután a Tarbut termeiben veszték kezdetüket a tulajdonképeni tanácskozások, amelyeknek programja az erdélyi zsidó ifjúsági mozgalom összes problémáit felölelik. Este ismerkedési estély lesz az újságíróklubban, hétfőn délelőtt pedig folytatódnak a tanácskozások. A kongresszus hétfőn este ér véget.

—Egységes gazdasági miniszteriумot szerveznek Magyarországon. Budapestről jelentik: „Az Est” értesülése szerint Magyarországon az ősz folyamán egységes gazdasági miniszteriумot szerveznek, melynek élére, hír szerint, Bud János jelenlegi pénzügyminiszter kerül. Pénzügyminiszterré egyidejűleg ifj. Wekerle Sándort nevezik ki.

—Uj Ezra-csoportok Nagybanján és Nagysomkúton A Brit Hanoar Ezra, amelynek keretében csak nemrég alakult meg a máris nagy taglétszámmal bíró temesvári Ezra Zsidó Intellektuális Egyesülete, ismét két értékes csoporttal gyarapodott. Berényi Miklós és Szirmai István kolozsvári Ezra-tagok kezdeményezésére megalakult a nagybanjáyi Ezra Zsidó Intellektuális Egyesülete, amelynek elnökéül Dr. Gottlieb Kálmánt választották meg. A Dr. Gottlieb általános szimpátiájának s köztisztelőnek örvendő értékes egyénisége komoly reményt nyújt arra,

A Népszövetség egészségügyi bizottsága Romániában fogja tanulmányozni a leprát

BUCURESTI-BUKAREST, aug. 24. Az egészségügyminisztérium átiratot kapott a népszövetség egészségügyi bizottságától, amely értesíti, hogy a braziliai Egyesült Államok 10.000 dollárt bocsátoltak a népszövetség rendelkezésére a lepra tanulmányozására. Romániát felhívják, hogy álljon rendelkezésre ennek a tanulmányoknak a megejtése céljából.

Nagy érdeklődés mellett folynak a KAC nemzetközi tenniszversenyének mérkőzései

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A KAC nemzetközi tenniszversenyének mérkőzései párállan érdeklődés mellett folytatódnak. A tenniszversenyen egy a benevezettek, mint a nézőközönség száma imponáló nagy, annak ellenére, hogy a KAC vezetősége egy a benevezést, mint a belépő díjakat szokatláunl magas összegben állapította meg. Ma délután a nagy külföldi versenyzők is megérkeztek Kolozsvárra és a délután folyamán már a várt sikerrel be is mutatkoztak a verseny közönsége előtt. A versenyen különösen Kehrling meccsei iránt volt nagy az érdeklődés és a többszörös európai bajnok iskolajátékkal is elégitette ki közönségét. Megérkezésekor Kehrling kijelentette, hogy minden meccsét 6:2 arányban van szándékában megnyerni és valóban sikerült is neki egy játszani partnereivel, ahogy akart.

A mérkőzés pénteki eredményei a következők:

Férfi egyes Kolozsvár város bajnokságáért: Kehrling—Tancos Hell. 6:2. 6:2. Farkas—Tompá 2:6. 6:3. 6:2. Bánffy—Ceglédy w. o., Botez—Deutsch 6:2. 6:0.

Stancescu—Dumitru 6:1. 6:1. Kendeffy—Schneider 6:3. 6:3. Petrovits—Gárdos w. o. Pfaff—Sfetescu 6:4. 6:3. Balázs Iván Jugoszlávia—Székely 6:2. 6:2. Hamburger—Festetics 6:2. 6:2. Réthy—Terech 6:3. 6:2. Réthy—Govrik 6:2. 6:4. Haller—Román 6:0. 6:6. Serb—Faur 6:3. 6:2.

Férfi egyes a kolozsvári hölgyek díjáért: Sfetescu—Klobusitzki 6:1. 6:0. Kirschner—Serb 9:7. 6:4. Logothetty—Baumzweig 6:3. 6:3. Roman—Deutsch 6:3. 6:2. Renner—Illés 6:3. 6:4. Cantucuzzino—Tereh 7:5. 11:9. Balázs Iván—Petrovich 6:4. 6:4.

Vegyes páros bajnoki: Marton—Petrovich, gróf Telegdnyé—gróf Kendeffy 6:4. 5:7. 6:3. Kehrling—Oberschal Mis Hodbay—Tirscher 6:2. 6:2.

Női egyes bajnoki: Rosinné—Kahdebó 6:4. 6:3. Gottliebne Haggibbor—Comsané 6:4. 6:2. Lamné—Tompáné 6:1. 6:3. Giurgiuiné—gróf Walits Márta 6:3. 6:3. Zisovits Lenke—Pascalné 6:3. 6:1.

Férfipáros bajnoki: Kehrling—Halter, Govrik—Dunky 6:2. 6:2. Roman—Motez, Renner—Horosz 6:1. 6:1. Metianu—Serb, gróf Bánffy—Feder 6:2. 6:4.

Fizetésképtelen lett egy német város

Sankt Ingberg város bankja megbukott és csődbe rántotta a várost is

Berlin, aug. 24. Németország közigazgatási elvtj egy nem mindennapi botrány tartja izgalomban. A Saar-tartományban megtörtént, amire még a német hirodalom történetében példa nem volt, hogy egy városka, Sankt Ingberg fizetésképtelenséget jelentett be és egyúttal a városi pénztár, valamint az adóhivatal is beszüntetett minden fizetést. A fizetésképtelenség bejelentésével egyidejűleg bezárta pénztárait a város kezelésében álló Városi Takarékpénztár is, ami óriási izgalmat keltett a város lakosága körében.

A nem mindennapi eset hatása alatt nemcsak a városban, de az egész környéken óriási az izgalom. Dr. Kempf polgármester ma rendkívüli ülésre hívta ösze a tanácsot, ahol rendkívül sötét színben vázolta a helyzetet. A polgármester kijelentette, hogy a hiány fedezését csak állami segítségtől lehet remélni. Ha azonban az a segítség elmarad, akkor a régimúltú és nagy tradíciójú Saarvidéki város Sankt-Ingberg megszűnik létezni. Kempf dr. egész nyiltan kijelentette, hogy a veszteségek végösszege a szó szoros értelmében hajmeresztő. Az

utolsó napokig még biztak abban, hogy egy tőkeerős pénzügyi csoport kezébe veszi az ügyeket és keresztülsegíti a várost a nehézségeken.

A város csődjét a Városi Takarékpénztár szabálytalan és észszerűtlen gazdálkodása okozta. A Takarékpénztár vezetője Pirchner pénzügyi tanácsos hatalmas összegeket hitelezett ki olyan vállalatok részére, amelyeknek helyzetét ismerve, tudnia kellett, hogy sohasem fogják tudni a kölcsönt visszafizetni. A legnagyobb összegű kölcsönt a heidelbergi Blatt et Co. kerékpár-gyár kapta, amelyről most utólag megállapították, hogy már akkor fizetésképtelen volt, a mikor Pirchner tanácsos a több milliós kölcsönt kiutalta. Eddigi számítások szerint mintegy hatmillió aranymárkára rug az az összeg, amelyet Pirchner tanácsos szabálytalanul utalt ki és a bank, valamint a város aktíváinak likvidálása után mintegy négy millió aranymárkára rug a passzív. A kerületi ügyészség a vizsgálat adatainak alapján elrendelte Pirchner igazgató letartóztatását és a bank igazgatósági tagjainak vagyonára büntügyi zárlatot rendelt el.

nyelvkurzust létesítettek, cionista ismeretterjesztő előadásokat tartanak és rendszeres KKL munkát végeznek. —Szérumot találtak fel a gyermekhűdés ellen. Párisból jelentik: Relander és Shaw orvosok eddig 42 beteg gyermek közül harmincatt gyógyítottak meg egészséges gyermekek vérsavójának átplántálásával. Tizenhárom gyermek meggyógyítása azért nem sikerült, mert a betegség nagyon előrehaladott stádiumban volt.

— Augusztus 30-án kezdődik a kisebbségi tanítók vizsgája. A közoktatásügyi miniszteriumnak 66.205—928. számú rendelete alapján Joan Bratu nagyszabedni főinspektor 19.307—928. alatt közli, hogy azok a tanítók, kik még sikerrel nem tették le a vizsgát a román nyelvből, történelemből, földrajzból és alkotmányból, aug. 30-án délelőtt 8 órától kezdve vizsgára jelenjenek meg. Nagyszabedben vizsgáznak: a nagyszabedni, brassói és temesvári inspektorátusokhoz tartozó megyék tanítói, Kolozsváron lesz a vizsgájuk a kolozsvári és nagyváradi körzethez tartozó megyék tanítóinak. *) Lázár Mihály szerzői estje. Lázár Mihály szombaton tartja meg estélyet a Kossuth Lajos-uccai utirátius kollégiumban. Az estély műsorán a következő művészek és művésznők nevei szerepelnek: Horváth Elza, Rothmáti Etus, Farkas Mária, dr. Bródi Miklós, Darvas Ernő, Gara Ákos.

— Két román állampolgárt kiutasítottak Párisból. Az „Ami du Peuple” értesülése szerint a párisi törvényszék egy évi fogságra, 100 frank pénzbüntetésre és öt évi kitiltásra ítélte Rucunecu és Golanil román állampolgárokat, akik Napoleon sirja körül állandóan zsebmésszéssel foglalkoztak.

— Ókori egyiptomi ékszereket találtak Eger mellett. Egerből jelentik: Poroszló községben az avar sánegyürü körül emailrozott arany egyiptomi ékszereket találtak. Tudományos körökben megindult a vizsgálat annak kiderítésére, hogyan kerültek ezek az ókori ékszerek az avar földszancokba.

— Két düsseldorfi bankárt is letartóztattak a német hadikötevény-csempészés ügyében. Berlinből jelentik: A hadikötevény-csempészek ügyében megindult a rendőrség letartóztatott két düsseldorfi bankárt is, akiket a moabiti fogdába szállítottak. A lapok értesülése szerint a két bankár vallomása rendkívül terhelő ifj. Stinnes Hugóra, aki jelenleg külföldön tartózkodik.

butor
 vásárlás bizalom dolga
 Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat
Marosvásárhelyre
 (Tg-Mures) és tekintse meg
Székelv és Réti
 Erdélyrészi Butorgyár Rt, hatalmas raktára t.
 Bösendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann
zongora és pianó
 gyárak képvisellete.
 Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

LITHYNIA Gyógyvíz
 Paptamási ásványvíz
 Gyomor-, vese-, hólyag-, epe- és csu-
 bántalmak legjobb orvossága. Képviselet:
 DACIA vizelítő-üzem, — Cluj, Calca
 Regele Ferdinand

— Az Uj Kelet nagyváradi előfizetői és hirdetői szives figyelmébe! Tisztelettel értesitem az Uj Kelet nagyváradi előfizetőit és hirdetőit, hogy a punk főkiadóhivatalát augusztus 10. 20-tól kezdve Rimanóczy-u. 4. szám (I. em.) helyeztem át Az Uj Kelet érdekében történő mindennemű értesítések, panaszok vagy megkeresések ide küldendők. Kiváló tisztelettel Blum Zsigmond.

Postai küldeményeknél 20% engedmény!

Vegyileg fest, tisztít CZINK, Cluj.

Postai küldeményeknél 20% engedmény!

— Letartóztatták a csavargók nemzetközi egyesületének elnökét. Párisból jelentik: Idáig sem tudta a világ, csak most, Charles Potin letartóztatásánál derült ki, hogy a munkanélküli csavargóknak nemzetközi egyesületük van. Pottin a gombáiról híres délfraanciaországi városkának, Pesigueux-nek közelében került zsandárkézre. Mikor papírjait átvizsgálták, kiderült magas rangja és később vallatása során elmondta, hogy egyesületüknek a világ minden részéből ezer tagja van, amelyeknek mindegyike évenként egy frank tagsági díjat fizet. A csavargóknak kifejlett jelbeszédük van. Ezeket a jeleket krétával vagy szénrel az utcákba eső kapukra, falakra rajzolják fel s ebből a tagok megtudhatják, hol találhatnak vendégszerző házakra és hol kell tartaniuk a hatósági emberek molesztálásaitól.

— A kolozsvári szakszervezetek helyi tanácsának közleménye. Az Uj Kelet augusztus 22-iki számában: „Felmentették a tiltott röpirattérjesszéssel vádolt munkásokat” című hírből, információ alapján megírta, hogy Stroia György, az amszterdami irányzatú ruházati, textil és bőripari munkások szövetségének titkára, megszökött állásából és magával vitte a bőripari munkások pénzét. Fenti tanács annak közlésére kért fel bennünket, miszerint Stroia György ma is a nevezett országos munkásszervezet ügyeit vezeti Bukarestben s így a neki tulajdonított bűncselekmény merő kitaláció és rágalom.

— Iskolai beiratások felsőbb rendeltetése szeptember elseje előtt megkezdődnek. Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy gyermeküknek harisnyát és kötöttáru szükségletüket már most szerezzék be Sipos-nál Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 8. számú üzletében, mert a későbbi jelentékes esetleg lemaradhatnak ezen iskolák évben a Sipos cég által nyújtott sok előnyről.

Amateurok, fényképeznek!
Fényképezési cikkek a legolcsóbban
BERNAT
papírházánál, Piața Unirii 29. sz. alatt
szerezhetik be.

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez
Mindazok, akik születéstől fogva, avagy későbbi külső behatás folytán kénytelenek szemüveget viselni, különös gondot kell fordítani arra, hogy — akár saját maguk választotta, akár orvos által előírt szemüvegük — pontosan fejjükre és arcukhoz találó keretet kapjanak.
Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az üvegeket orvos írja elő, éppoly lényeges azoknak, akik sokat írnak, olvasnak, avagy precíz rajzokat, mechanikai munkát végeznek, hogy a keretet szaklátszerész válassza meg; szükség esetén tornálja azt a fejükre és arc szerinti.
Ezen okok figyelembe vétele indította Kolozsvár alatt egyzett, legrégebbi szaklátszerész céget azon — nyugaton régen bevált rendszer bevezetésére, hogy minden darab — üzletében összeállított szemüveget cégjegyével ellát, a keretet előforduló deformációt, vagy törést 2 éven át díjtalanul végzi és erről írásbeli garanciát vállal.
Azon biztos hiszemben, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli, kérem szíves pártfogásukat.

Kun Mátys Fia
szaklátszerész
Cluj, Calea Victoriei 12. szám.
Alapítási év 1864

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

Szépség, fiatalság titka
az arcbőr helyes ápolása. — Ez pedig csakis kizárólagosan a világhírű „Mária szeplő-crém”-mel érhető el.
Pauer 20 és 35. Szappan 18 lelt. Postán is megrendelhető. 1.00 lelnél portómentes szétküldés. Mindenütt kapható. Főlerakat Császár gyógyszerár, T. Mures.

* Orvosi hír. Dr. Barta Aladár hazaérkezett és fogorvosi rendelését újból megkezdte Cal. Regele Ferdinand 3. sz. alatt (Volt Wesselényi Miklós-u.)

— Világkörüli utra indul egy magyar fiakkere. Budapestről jelentik: Hartman Gusztáv berlini fiakkere példája, aki Berlinből Párisba hajtott, Magyarországon is követőre talált. Polgár Sámuel 52 éves budapesti fiakkere ma délelőtt tíz órakor startolt 132. számú fiakkerevel európai körútra. Polgár Ausztrián, Csehszlovákián, Németországon, Hollandián és Belgiumon keresztül Franciaországba utazik és Németországon és Ausztrián keresztül szándékozik visszatérni. Polgár az utat 5000 kilométerre becsüli és azt hiszi, hogy 6—8 hónap alatt meg tudja azt tenni. Polgár kollégáinak óvácója közben utazott el a Ferencvárosból. Legelőször Bécsbe megy és reméli, hogy hat nap alatt oda ér.

A LEGJOBB BEDORZSOLO SPANJOL NATHA FEJ-LABÉS IDEGFÁJDALMAK ELLEN
CARMOL
ÓVAKODJUNK AZ UTÁNZATOKTÓL
FŐLERAKAT STR. ENACHITA VACARESCU 5, BUCAREST

— Sirköavatás. Ezuton hívjuk meg rokonainkat és ismerőseinket elhunyt apánk, Spírer Dávid emlékére állított sirkő folyó hó 26-án délelőtt 10 órakor tartandó avatására. Spírer gyerekek.

— Hírek a walesi hercegről. A walesi herceg sportol. Az angol trón várományosának legkedvesebb testedzése a futás és a golf. A „bájos herceg” — amint alattvalói nevezik — folytonos gyakorlata által annyira megedzette magát, hogy a legfiatalabbak is irigylük. Eduard Albert ezidőszere 34 esztendő, de utóbbi indiai utján mindig friss és füge maradt, noha a hőmérő higánya a negyven fokig emelkedett. Este résztvett a bálakon, hajnalban pedig nyeregbe ugrott és kilovagolt. Egy alkalommal Ausztráliában elakadt a vonatja. Erre a herceg szédítő, rekkenő melegben gyalogosan vágott neki az utnak az elhagyott vidéken s délidőben harminc kilométert tett meg. Egy csomó barátja követte őt, de egymásután dőltek ki mellőle, csak öt ember ért el vele együtt a célhoz. A hercegnek van még egy sportja is, melyben verhetetlen: egymásután szivja a pipáit, melyeket a legerősebb dohánynyal töm meg.

Perzsaszönyegekért, szövekkellékekért forduljon bizalommal a

MEKKA
Perzsaszönyegek
Iparhoz
Targu Mures

Gabonazsákok, vízmentes ponyvák
spárga és kötélárúk gyári lerakata
Kárpitos kellékek. Zsák és ponyvakölcsönzés
Boskovics Iózsaf, Cluj, Str. Reg. Maria 15. Telefon 9-10.

SPORT
A Romania vasárnapi uszóversenye

Szeptember 2-án megtartják a bukaresti országos uszóversenyt

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint ismeretes, az országos uszószeresek központja Kolozsváron működik és innen irányítja az egyre fejlődő romániai uszósportot. Az uszószeresek élén a ritka agilitásu sportember, Seliceanu Grigorie áll, aki önzetlen sportszeretettel már többször tett tanúbizonyságot. Mégis a bukaresti sportkörök éles támadásokat intéztek úgy az uszószeresek kolozsvári központja, mint Seliceanu Grigore ellen, azzal a váddal illetve az uszószeresek olyan módon rendezik, hogy azok az erdélyi versenyzők jussanak előnyökhöz. Hogy az uszószeresek és Seliceanu Grigore intencióit mennyire nem fedi ez a vád, mindennél jobban igazolja az, hogy épen az inkriminált cikkek megjelenése előtt való héten ajánlott fel Seliceanu Grigore városközi uszómérkőzést Kolozsvár és Bukarest között. A versenyt azonban a bukarestiek nem fogadták el s így az uszószeresek más eszközökhöz folyamodott, hogy az ellene emelt vádak igaztalan voltát bebizonyítsa.

A kolozsvári uszószeresek elhatározták, hogy felkarolja a Regát elhanyagolt uszósportját és a jövő héten országos uszóversenyt rendez Bukarestben a Tir uszómérencéjében, ezzel is munkára serkentve a bukaresti uszó alszakszereseket. Hogy a kolozsvári uszók jó kondícióban vehessenek részt a versenyen, az uszószeresek megállapodott a Romániával amely készségesen állt a szakosztály rendelkezésére és vasárnap a strandfürdőben klubközi uszóversenyt rendez, hogy a kolozsvári uszó a verseny előtt utolsó tréninget vehessenek.

A verseny programja a következő: 50 m. sprint fiúgyermek részére, 50 m. sprint leánygyermek részére, 100 m. sprint ifjúsági, 50 m. sprint kezdőknek, 100 m. hölgy melluszás, 100 m. szenior hátuszás, 3x50 m. hölgy sprint staféta, 50 m. melluszás leánygyermek részére, 200 m. szenior melluszás, 3x100 m. sprint staféta szenior, 50 m. női hátuszás, 3x50 m. fiúgyermek staféta, 50 m. sprint hölgyeknek, 3x100 m. vegyes staféta szenior, műugrás kezdőknek, 3x100 m. sprint staféta junior, buváruszás, 50 m. oldboy sprint és 3x100 m. vegyes staféta junior. A gazdag programot délután vízipólómérkőzések egészítik ki.

A verseny védnöke dr. Dan Parthenio pref. tiszteletbeli elnökei dr. Simon Alexandru, dr. Dragomir Silviu egy. t., dr. Hatieganu Juliu egy. t., dr. Lucian Alexandru, Hecht Richard és Peptea Gheorghe. A verseny elnöke dr. Tatar Coriolan egy. tanár, a zsüri tagjai dr. Pop Liviu, dr. Meret Octav, Viola Kor nélné mernök a KAC és Biro Andor a Hag gibbor elnöke. A verseny rendezését Seliceanu Gergely végzi.

Szeptember másodikán tartják meg a Haggibbor nyári ünnepélyét, amely iránt a város zsidó társadalmában máris általános érdeklődés nyilvánul meg. A nyári ünnepélyt az újságíróklub összes helyiségeiben tartják meg és azon délután gyermekszínpad, este pedig nívós műsoros-estély fog kellemes szórakozást nyújtani a közönségnek. A verseny megrendezésére a Haggibbor vigalmi bizottsága nagy előkészületeket tesz.

Vasárnap KMSC—nagyváradi Törökvs. A revansjelleggel bíró mérkőzés iránt nagy az érdeklődés. A KMSC revansot akar venni a nagyváradi bajnok felett, legutóbbi vereségéért és komplett csapatát állítja ki a versenyre, mely így a kezdődő őszi szezon egyik érdekes sport eseménye lesz.

A Haggibbor Aranyosgyéresen. Vasárnap a Haggibbor egy kombinált csapatát az aranyosgyéresi Sodrotyipar ellen szerepelteti.

Tartós

A báná

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tartós hosszlejtés és az jellemzi. De a malmok és beszerzési Mezőségi b... nálat sincs. lejt kérnek.

A kismalm

de még felülvánt mennyisban az üzletlis kínálat m740 lejt fizet750—755 lejt, emelkedése fo mentek a liszber végéig váliszt 30:70-es ugyanannyi A körüli fuvarvel olcsóbb. A

buzában cs

és az ottani n... nok lebonyol... 860—870 lejes más.

Belföldi ten... con. Üzlet ese... leg nagyobb... tengeri részbe... szlovén át jö

Egymilliárd bevételeknél, ficités állami most a vány a január else befolyt vámo Exportvámok líó 944690 le... ból 3 milliár 89 bani, egyé líó 635901 le... 4 milliárd 14... ni folyt be. A szerint az áll milliárd 376... a ványjövete milliárd 220... guszús elsej 5 milliárd 30... nit tettek ki... 608 millió 3... idei ványvev... esése elsősor... krízisre, vala... kára vezeth

a r
sör te... elneve... amely

Közgazdaság

Tartós szilárdulás mellett csendes az üzlet a belföldi gabonapiacra

A bánáti malmok felemelték a lisztárakat. Rozsban még mindig nincs forgalom

(Cluj-Kolozsvár, aug. 24. Az Uj Kelet tudósítójától). A belföldi gabonapiacot a tartós hosszútendencia mellett is a csendes üzlet és az eladásoktól való tartózkodás jellemzi. De tartózkodó a vételkezdés is és a malmok csak prompt szükségleteik beszerzéséig vállalnak angazsmánt.

Mezőségi búzában jóformán semmi kinalat sincs. Kisebb tételekért 730-740 lejt kérnek.

A kismalmok részéről erős kereslet van búzában.

de még felülajánlatra sem kapni a kívánt mennyiségeket. Bánátban és Biharban az üzlet továbbra is szilárd. Minimális kinalat mellett bánáti búzáért 735-740 lejt fizetnek. Nagyszalonta vidékén 750-755 lejt. A búzahiány és az árak emelkedése folytán a nagymalmok felmentek a lisztárakkal és maximum október végéig vállalnak köteleket. Temesvári liszt 30:70-es beosztásban 11 lejt, de ugyanannyi Aradon is, amely az ezer lejt körüli fuvardíjkülönbözet miatt valamivel olcsóbb. Általában

búzában csak Bessarabia felé van komolyabb üzlet

és az ottani malmokkal kötött angazsmánok lebonyolítása most van folyamatban 860-870 lejes áralapon ab ottani állomások.

Belföldi tengeri egyáltalán nincs a piacon. Üzlet csak La Plata áruban van, főleg nagyobb cégek részéről. Az amerikai tengeri részben Brailán, részben Jugoszlávián át jön az országba. Az eladások

szeptemberi szállításra szólnak 103-104 ezer lejes ár mellett ab erdélyi állomás. Szakkörökben ezt az árat tulhajtónak ítélik meg, mert Budapesten a La Plata tengeri csak 88 ezer lejt jegyez, vagyis

fuvardíjjal és vámmal együtt nálunk nem volna szabad többé kerülnie 99 ezer lejnél.

Valószínűnek látszik, hogy rövidesen az árak lejjebb fognak menni.

A tengeriben tapasztalható abszolút hiányt a fogyasztás azzal igyekezik pótolni, hogy erősen vásárolja a takarmányárakat. A nagyobb keresletre az árak megszilárdultak. A piacra kerülő tételek főképen beszarabiai és moldvai eredetűek. Beszarabiai áru 60-68 kilós, minőségek szerint 500-550 lejt jegyez, moldvai jobbminőségű árpa 520-530 lejt.

A korpa is szilárd a fokozottabb kereslet következtében

Nevleges jegyzés erdélyi áruban 500 lejt, de a malmok jobb árakat remélnek.

Rozsban egyáltalán nem indult meg az üzlet. Az aratás utáni alacsony bazarárak miatt a rozs ára arányosan lecsökkent és az tartózkodásra készletet most a termelőket.

A takarmányokban mutatkozó hiány megszilárdította a zab árát is. Biharbánai áru 620-630 lejt. A kereslet elég élénk, kinalat azonban csak prompt, vagy legfeljebb szeptember elején történő szállításra van.

Egy milliárd 220 millió deficit a vámbevételeknél. Bukarestből jelentik: A deficit állami költségvetés publikálása után most a vámvezérgazgatóság tette közzé a január elseje és július 31-ike között befolyt vámdíjakra vonatkozó adatokat. Exportvámokból hét hónap alatt 405 millió 94690 lejt és 80 bani, importvámokból 3 milliárd 679 millió 381322 lejt és 89 bani, egyéb illetékekből pedig 60 millió 635901 lejt és 43 bani, összesen tehát 4 milliárd 145 millió 961915 lejt és 92 bani folyt be. A költségvetési előirányzat szerint az állam ebben a periódusban 5 milliárd 376 millió 666609 lejt számított a vámjövödelmekből. A deficit tehát 1 milliárd 220 millió 704754 lejt. Tavaly augusztus elsejéig a tényleges bevételek 5 milliárd 307 millió 472285 lejt és 33 banit tettek ki az előirányzott 4 milliárd 608 millió 332336 lejjel szemben. Az ideiglenes bevételek nagyarányú visszaesése elsősorban az általános gazdasági krízisre, valamint a rossz exportpolitika vezethető vissza.

Mielőtt porcellán, üvegáru és alpaccaevőeszköz vásárlásait eszközölné,
nézzete meg Moskovits & Co. árait.
(Cluj, a főpostával szemben)

Imperial, Agfa, Mimosa fényképezési cikkek és gépek Révész Ernő, T.-Mures

Mióta az „URSUS” SÖRGYÁR Részvénytársaság a Czelli-féle kolozsvár-monostori sörgyárat megvette
a régi jó monostori sör már nem Czelli sör, hanem „Ursus”-sör
elnevezés alatt kerül forgalomba. Az „Ursus”-sör tehát nem tévesztendő össze a „CZELLI” elnevezés alatt forgalomban levő sörrel, amely Brassó mellett Derestyében készül.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szombat: *Tarka, vidám kabaré-est bérlet sorsolással.* (Kezdeté 9 órakor. Uj vigjátékok, tréfák, magánszámok énekek, táncok. Sorsolás igen sok nyermény tárggyal. Első nyermény Földszinti bérlet az egész évadra. Második nyermény: Erkelly-bérlet az egész évadra. Ezenkívül: 50 ingyen jegy az évad folyamán szabadon választandó előadásokra. Sorsjegy nincs. A belépő jegy egyszerű mind sorsjegy. Rendes helyárak. Ssz. 411.)

Vasárnap 6-ór: *Fifi.* (Operette-repriz. Mozihelyárakkal. Ssz. 412.)

Vasárnap 9 órakor: *Máusi muzsika.* (Operette-ujdonság 4-edszer. Ssz. 413.)

Hétfő: *Osztrigás Mici.* (Kezdeté 9 órakor. Csak felnőtteknek! Mozihelyárak: 50, 40, 30, 20 és 10 lejes jegyek. Ssz. 414.)

A színházi ireda hírei:

Az első bérletfolyamos előadás. A jövő hét pénteki estéjén kezdődnek meg a bérletfolyamos előadások. Az első bérletfolyamos előadás egy szenzációs sikerű, ragyogóan ötletes, híres párisi vigjátékújításnak, a Szeretők iskolájának a bemutatása lesz.

Ma este Bánk bán mozihelyárakkal. Katona József hata lmas tragédiája. A Bánk bán kerül szíre ma este nagyon ocsó mozihelyárakkal.

A mai kabaréest és bérletsorsolás. Oriási az érdeklődés a ma esti kabaré iránt. A legváltozatosabb, leggazdagabb műsor fogja szórakoztatni a közönséget. A budapesti kabarészínpadok legújabb, legkacagtatóbb tréfái és magánszámai fognak bemutatásra kerülni. Három új vigjáték, a Mimikri, a Végkielégítés és a Bábujjal kerül szíre a kabaré keretében. Érdekes és vonzó eseménye lesz a kabarének a sorsolás. A közönség minden tagja résztvesz a sorsolásban. Első díj egy egész évadra szóló földszinti szabadjegy. Második díj egy egész évadra szóló erkély bérletjegy. Azonkívül 50 ingyenjegyet fognak kisorsolni a jövő évad szabadon választandó előadásaira. Rendes helyárak.

Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a Magyar Színházban. 6 órakor mozihelyárakkal a ragyogóan szellemes Fifi, a párisi operettírás legötletesebb gyöngyszeme kerül szíre. Este 9 órakor pedig Farkas Imre népszerű, hangulatos és mulatságos új operettjét, a Máusi muzsikát adják.

Camera de agricultura a judetului Cluj No. 820. Publicatiune Camera de Agricultura a judetului Cluj publica vanzarea prin licitatie publica alor 3 vagoane grau, 5 vagoane orz si 3 vagoane ovaz, recoleta 1928. Licitatia va avea loc in ziua de 10 Septembrie a. c. ora 10 a. m. in biroul Camerei, Cluj, Calea Victoriei No. 51 etaj II. in conformitate cu prevedarile legii Contabilitatii publice. Ofertantii vor depune pana la acea data garanta legala de 10% inaintandu-si ofertele inchise.

külföldre berendezett képeretező, aranyozó műhely. Ovál, körök és hirtal keretek minden méretben Somlyai Mihály Cluj, st. és kivülben Cluj, st. 7.

Pályázati hirdetmény. Szükségünk van 80-100 négyzetöl elsőosztályu bükkhasáb tűzifára. Ajánlatok beadandók Str. Dubarior 1. szám alatti titkári hivatalba, szeptember hó elsejére. Feltételek megtudhatók ugyan ott. Az Ort. Izr. Htk. gazdasági hivatala.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lejt, vastagabb befűvel 10 lejt. Legkisebb apróhirdetés 50 lejt. Állatkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleges levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lejt, előfizetőknek 150 lejt.

Utazók! BERKOVICSNE vendéglője megnagyobbítva Oradea, str. Nicolai Iorga 19. Zöldfa-u. Méréseket árak. Kütünő házikonyha

T. Hölgyeim! Tekintsél meg saját készítményü bubi, transformatio, poschtise parókakal Hat hónapos villanyos ondulátás, speciális festés és minden különlegességek és szakmában. MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10

Ugyes fia tanulónak fizetéssel felvételtik David Hermann bőrdíszében, Széchenyitér 39. 945

Iskolásleányokat vagy hivatalnokleányokat ellátásra felvesz Izr. uricsalád, fűrdőszoba, zongorahasználattal, zékelyné, Vesselenyi-u. 22. 948

Kiadó november 1-re két emeleti szoba. Orvosi rendelők vagy irodának felszerelt. Erre kezethetl házak háztala, donosnál, volt Széchenyitér 39. szám. 950

izraelita urinó kosztiba vesz leányokat, akiket gondos házi nevelésben részesít. Cim özv. Ritter Hermanné, Sibiu Str. Reissenfels 13.

Egy szép szoba, konyha kiadó szept. 1-re, Rudolf-ut 21 sz. 940

Üveg, porcellán szakmában n abszolút jártas fiatal nős, a három nyelvet bírja, könyvelésben jártas, 50,000 lejt készpénz kaucióval, gyárnál vagy angro üzletnél raktárnoki állást keres. — Basch Jenő, Viseul de sus.

Különbejárato, butorozatlan szoba a főterén kiadó. Cim a kiadóban.

Világhírű nyaralók és üdülők

Pensiók, internatusok, leány- és fiúotthonok.

Havi ellátási díj tanulóknak 150 P, felnőtteknek 160 P, mely hetenkinti változtatással négy nyaralóhelyre érvényes. Ezer személy referenciája.

Kérjen prospektust (válaszbélyeg).

Pestalozzi internatus iroda

(Fédération Internationale des Pensionnats Européens) Budapest V., Alkotmány-u. 4. I.

Telef.: Teréz 242-36. Telef.: Teréz 242-36.

Nyaraló és üdülőtelepek:

Magyarországon: Budapest, Siófok, Balatonsződ. Svájcban: Genf, Lausanne, Neuchatel, Luzern, Montreux, Zürich, Lugano, St. Moritz. Franciaországban: Paris, Deauville, Trouville, Biarritz, Aix les Bains, Grenoble, Evian (genfi tó); a francia Rivierán: St. Raphael, Cannes, Nizza, Juan les Pins, Monte Carlo, Menton. Olaszországban: San Remo, Nervi, Venence, Bordighera, Abbazia, Riccione, Roma, Nápoly, Palermo. Ausztriában: Wien, Zell am See, Linz, Innsbruck, Salzburg, Ischl. Belgiumban: Ostende. Angliában: London, Cambridge, Brighton, Folkestone. Afrikában: Algír, Tunis.

A *gal jelölt helyek internatusok, fiú- és leányotthonok, pensionatusok — felnőttké részére is, nyitva egész éven át.

A többi helyek július, augusztus és szeptember hónapban vannak nyitva. Tűrsz. utazási kedvezmények (25-50%), külön dírcet Postman-kocsik, internatusi díjak Budapestén havi 90 P, külföldön 110 P.

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

„Csak egy része az életem. És korántsem a java” — válaszolta a szar moly gondokba merülve, de emellett olyan biztonsággal, amely bizonyította, hogy erről a témáról ép oly határozott véleménye van, mint a tükárnak. „Ovatosan kell bánni vele higgye el nekem. Vegyük például ezt: ön úgy beszél az ön Castracaniáról, mintha gonoszság volna ugyan család által akarni győzni, de mégsem elítélendő erőszakkal akarni ugyanazt. De nem gonosz-e minden háboruszkodás erőszakkal és vérengzéssel, nem gonosz-e minden egyes ember vagy állatgyilkolás, — a leggonoszabb, amit csak ki lehet találni?”

„A nyilt, becsületes háborúra gondol ön?” — kérdezte hitedenkedő fejszaválással Machiavelli.

„A nyilt, becsületes háborúra gondolok.”

„De hol marad akkor, hősiesség, dicsőség, nagyság, férfierő, Themistokles dicső tettei és Epaminondas. Nagy Sándor és Scipio hőstettei?”

„Mindezt csak szükség esetében — ahogy már mondtam. Alapjában véve — egész más dolgról van szó.”

„És ezt ön mondja, — egy harcos, aki fel akarja fegyverezni a zsidókat, akik velünk együtt akar a törökök ellen harcolni!”

Már régebben is gyakran támadtak egymásra beszélgetéseik közben. Most azonban a beszélgetés észrevétlenül melybe jutott. Reubeni nem szerette ugyan a vitatkozásokat, nem is szokott másról beszélni, mint arról, ami közvetlenül összefüggött megbízatásával és ami ennek a munkának is előnyére szolgált. A tükár azonban ép ezen a ponton támadta őt meg, ügyesen kapcsolva össze elméleti vitájakat a tervbevetett török háborúval. Reubeni most nem tudott visszavonulni. Együtt hagyták el a Vatikánt, miután az alkalommal is hiába vártak kihallgatásra. Kimerithetetlenül beszéltek és feleltek egymásnak, miközben elérték a Tiberius folyót, melyet a téli szél sárgászöld hullámokba korbácsolott. Áthaladtak az Angyalhídon és a Pantheon mellett keresztülültek a várost. A szűk utcák teli voltak gyalogosokkal, hintókkal, a hirtelen beálló este megindította Róma összes tornyainak fűlsíkeltő harangversenyét. Ez a harangongóság még magasabb hullámokba verte az emberek sötét tömegét, az uccai árusok kiabálásai még jobban felkavarta, mint a szél a Tiberiuszt. Csak fent a háztetőkön és kupolákon aludt némi nyugalom, — csak az ég rózsás estípióját nem zavarta a láрма, mely elzárta az emberi szíveket az ég nyugalma elől.

Elhaladtak a Palatinus-tertek mellett. A városban túl, Caracalla szökőkútjainál meglasztották lépteiket. Itt minden csendes volt. A Via Appia csendesen nyugtázkodott a romok és régi borostyánlevelekkel befuttatott falak között. A sikságok felé, hívta az embert ki a szabadba, — elhaló harangzó biztatja a távozt és a nagy város bucsuzóan intett utána.

Ök ketten pedig a Sebastian-kapun keresztül már jó darabon elhagyták a várost. A régi római utcák kövei kopogtak lábaik alatt. Már jobbról és balról, az uccaportól fehérre meszelt kertfalak is elmaradoztak. Itt minden szabadon terjeszkedhetett. A tágas sikságokat vékony csikokban lepte meg az esti köd. A távolban a lerombolt vízvezeték őrizői séftáltak fel és alá, itt talán egy tucat katonai járkált, mint egy óriási templom oszlopai, majd hosszú darabon senkisé, aztán újra két ember és megint őt és mindenfelé az éji vándorlók beláthatatlan serege, amerre csak a tekintet ellát, Machiavelli odaát mutatott: „Római katonák! — Egy ilyen néphadsereg volna szükségünk!”

A közeli osteriából egy csinos ifju ugrott fel kíváncsian a hangos beszédre, a nagy mozdulatokra. Reubeni magához hívta, megsimogatta a fiu telt, barna ar-

cát. „Látja messer Niccolò, Róma az ő hadseregei nélkül is fiatal és szép marad. Az én népem azonban? Elcsunyult a nyomortól. Kis testű, nagy fejű, keskenymellű, összezugsorodott, látortalan, egészségtelen, haladó, ritkán látszik nyoma az ősi életforrásnak, Izrael Szépségének. Látja, ha a legvégső szükségben épen feloslása előtt nem találunk eszközt, hogy megküzdjünk vele az őt fenyegető halállal, bármilyen eszköz, akár a legbűnösebbek is...”

„Es nem küzd-e Olaszország is ha halállal? A barbárok halálraítélték, már csak Istenhez fohászkodik megmentőért. Őnt a Messiásnak nevezik az emberek. Mi évszázadok óta csak keressük a mi Messiásunkat?”

„Önöknek meg van az államuk, nincsenek szétszórva. Önök itthon vannak”, mondta panaszosan Reubeni.

„Ugy hittük egyidőben, hogy megtaláltuk őt Can Grandeban”. Machiavelli zavartalanul folytatta. „És még másokban, Cola di Rienconban, Nápolyi Lászlóban, majd meg Francia Károlyban, én magam Cezare Borgiában láttam őt, később újra a mi tiarás Marsunkban, a mi mőzesi Gyula pápánkban láttam meg őt. Egyik sem volt az igazi. Fortuna nem engedte. Az volt talán az oka, hogy ezek a hősök, ha erősek és gonoszak voltak is, még sem voltak elég komiszak...”

Hol hallotta már Reubeni ezeket a szavakat? A Campagna ködei között árnyékalakok suhannak végig. Formálódnak, újra alakot nyer. „A saját sodrában nyugvó nagy Sárkány?” Talán a toronyörző Gerzon hangja kísérti messziről.

„Nem a legfőbb törvénye számunkra a háboru, a háboru Olaszország egységeitért. Nem kell-e ezt a legrettelesebb eszközök árán is keresztülvinni!” — fejezte be a tükár.

Reubeni nem akart vitatkozni a buzgó filozófussal, mintha ki akart volna térni az okok és ellenokok jól épített szövevényéből, mellyel Machiavelli a torkát szorongatta. Csak közelebb húzta magához az idegen fiut, egy darab hurró, igazi élet. „Látja csak — ez minden ellenérvnél világosabb — a régi istenek itt élnek még önök között. Nem Apolló homlokai-e ez és ez a száj nem olyan-e, mint Antinousé? És ez az orr, karesu és erős, mint egy ifju harcosé valamelyik győzelmi oszlopon! Ugy mondják, hogy a zsidó fiúk is nagyon kaposak voltak Jeruzsálem pusztulása után és szépségük miatt rabszolgáknak vették meg őket. Oh, szabad népek szépsége, testek és lelkek erőssége — a mienket szétlapták sárban és moosokban...”

„De ez kitérés” — sürgette a feleletet a tükár, — hogy ezt a szépséget megvédjük, hogy megőrizzük — ép erre való az én háborum, az én keserű orvosságom Olaszország győzelméért.”

Az ifju sikoltva menekült, visszafutott a vendéglőbe. Nem érezte jól magát a két férfiu között. Reubeni szívesen viszhívta volna, így egyedül még jobban ki volt szolgáltatva a szenvedélyes és ügyes vitatkozóknak. Nem követte-e tizenhárom éven keresztül azt a tanítást, amelyre egy leány tanította őt haligatlagosan: hogy hallgasson és szavak nélkül kövessen egy óriási érzést, minden remények reményét. Most hirtelen mintha előcsalták volna biztos fedezékéből, orvul hátulról támadtak volna rá. Csak annyit mondott végül is: „Ön a rosszat ajánlja — és amellett jó a lelkiismerete. Én gyakorlom a rosszat — rossz lelkiismerettel. Meetszem, — de legalább korlátozom. Akár kicsinynek tartja ezt, akár nagyknak. Mégis valószínű — nem tehetek másképp”. Hangja elerőtlenedett, nehezen lélegzett, alig tudott beszélni többé.

Leszállott az éj. Köröskörül sötétség, semmit sem lehet felismerni, csak az égholtzat gyenge csillagfényét a felhők között és az egyenes kútát lábaik alatt, mely lábuk minden lépésével eltűnt a láthatatlanba. Ebben a pusztában elsüllyedtek a szavak. Nem egyszerű vé-

Fordította: dr. Hamburgné Becski Irén

ménycsere szavai voltak ezek, hanem súlyosak és fenyegetőek, mint egy eskütétel. Ezen a régi, varázslattal teli sikságon megjelent az egyik fél által felidézett klasszikus Faun kecskealakja, a másik részről pedig Lilith, a parázna éji kísértő egész csapatával. Bath Chorin, a szabadság leánya egy antik síremlék romjai között guggolt. Tűz-szemei átlátszóttak a Campagna ködfüggönyén, mint ha a természetes ösztönök örök tüze törne elő vulkánikus erővel. És a pokoli lidércek között ott haladt szorosan egymás mellett a két ember. Reubeni érezte az aggastyán kegyetlenül reszkető testét maga mellett, még azt is, amin időnként hangtalan ördögi nevelés szállott el belőle, mely titkolódzó, tudóskodó hidegségbe keveredett. „Talán maga is észrevette, hogy ellentmondásba keveredett, messer Reubeni. A gonoszat korlátozni? De hiszen mindenünket követeli. És ha szabályozásokkal, vagy ha egy mindenkép kómikusan ható „rossz lelkiismerettel” próbálná az ember felvidítani, akkor a leggonoszabb következményekkel járna. Liviusról szóló könyvemben pontosan kimutattam ezeket”. Erőszakos hidegség áradt belőle, mely szinte bántó volt. „A rómaiak mindig elkerülték a középutat. Ha meghódítottak egy várost, vagy teljes polgári jogokkal ruházták fel, vagy teljesen megsemmisítették. Ha kimélték volna őket, akkor vége-hossza nem lett volna az egymást erő zavargásoknak. Nincs károsabb dolog, mint mérséklet és középszerű. Es biztos jelle egy nemesség nélküli, értéktelen léleknek.”

Reubeni úgy érezte, hogy a végtelenbe tűnő ucca minden erőt kiszív testéből. Lábai gyengén tapogatózódnak előre a sötétben, ölmosan, menthetlenül gyengén! Itt van az őt ellenség — Róma az, amely uccákat épít és lerombolja Jeruzsálemet. Képezelte ide-oda csapongott — maga előtt látta a szék zsidórábszolgák hosszú menetét, ők építették Róma vesszői alatt a Kolosseumot, és most elhurcolják őket — velem együtt — örökre dél-Itália coloniáiba. „Éz nem maradhat így”, hördült fel és valami menekülést keresett, — bármint, még ha szigorúan tilos is bevallania, — csak hogy megszabaduljon a pillanat nyomásától. „Vegyük azt az esetet, hogy valaki a saját anyját kell, hogy megrabolja, el kell lopnia annak évtizedeken át kuporgatót garasait, mert a megmenekülése függ ettől, melyet a távolban lát maga előtt, elnyomorodott lelkének és népének megmentése függ tőle. És az illető feltöri a ládikót, kezében tartja a pénzes zacskót és az aranytekerceket. Mennyit szabad elvennie? Csak a legszükségesebbet, épen annyit, amennyivel továbbállhat, vagy pedig engedjen a gonosznak és kegyetlenül: az egészet?”

„Az egészet, az egészet!” És egy könnyű fogással bebizonyítja Machiavelli, hogy a mérséklet ebben az esetben is eltéveszti a célját, értelmetlen és kicsinyes.

„De hátha a kicsinyesség önvádja csak egy ravasz csapda, amelyet az ördög állított fel nekünk...”

Közben megfordultak, Róma felé haladtak, majd ismét vissza. Hogy hány órája tart ez már, nem is tudta Reubeni. Csak azt érezte, hogy a tükár a mellén ül és úgy lovagol rajta, ahogy akar. Vajjon teljesen elárulta-e magát előtte? „Nem szabad puhának lenni”, tanította Machiavelli, „ha az ember valami nagyot tervez, a puhaság olyan romlott vérenek a maradéka, amelytől nemes lelkek érvágás útján igyekezzenek szabadulni. Ismerje már el, hogy ért engem! És még többet: hogy az új fejedelemség elnyeréséről szóló tanomat senkisé meg nem szabadulni. Már felemeltem műveimben Mózesi, Cyrust, Romulust és Tezuszt. Most Reubeni is közéjük akarom sorozni. Akik szerencsés, vagy egyéni érdem folytán verekedtek fel magukat fejedelemsé. Vallja be már nekem, — ugy

is rég tudom, — hogy csak kitalálta az ön hivataláról és fejedelmi származásáról szóló mesét azért, hogy Európa zsidósága között egy fejedelemséget szerezzen magának. Mert ha valóban létezne Chabor állama, mégis csak érkezett volna három vagy négy év alatt, amióta itt tartózkodik, egy követe, avagy egy újabb követség utazott volna ön után és már rég ideérkezett volna. Szokás-e éveken át magára hagyni egy herceget. És még valamit — a pápa és a bíborosok előtt mindig tolmáccsal jelenik meg, mintha csak távoli országának nyelven értene, velem azonban és bizalmas körben másokkal is már rég a legfolyékonyabb latin nyelven beszél és a nép nyelvét is jól ismeri.”

Reubeni megállott. Hirtelen szilárd lajrt érzett a lába alatt. A Campagna köde a fantáziákkal és gyengítő álmokkal együtt hirtelen felszállott. Rájött, hogy majdnem elvesztette önmagát Machiavelli démoni meggyőző érvének hatásai alatt. De a torkáraszoruló kéz nem fogtatta őt többé: ellenkezőleg, megráta és ő magához tért. A szakadék szédülétesen ott látogott előtte, de visszatért a látóképessége is. „Ön még túl kevés ideje van ahhoz Rómában, felelt megvallozott hangon és tökéletes nyugalommal, hogy tudhassa, hogy kezdetben én tényleg csak hazám nyelven beszéltem. Az, amit még mondott az én küldetéséről, szánt-szándékkal nem hallottam meg. Mert különben ezen nyomban leszárnám őnt. Csak azt az egyet akarom még mondani, hogy én ennek az országnak a nyelvét lassanként tanultam meg — és az utóbbi időben a pápa Őszentségéhez is a bíborosokhoz is tolmács nélkül szoktam menni.”

Machiavelli csodálkozva érezte, hogy a másik kisiklik kezei közül. „Bizalmatlankodik velem szemben?” kérdezte sírós hangon; kényeskedett, asszony módra megsértődött.

A szár hangosan, vidáman felkacogott. Mintha lehulltak volna a kötelek. Most állottak, s így nem kopogtak a lép teik. Igen, ez volt az, a cipők egyentelen kopogása a köveken, ez az egyhangú ütém magikus varázssal bénította meg érzeit. A hirtelen támaut csendben felhangzott a természet vigasztaló hangjai, az ágak suttogása, egy távoli bégetés, harangzó, egy kiáltás. Reubeni felélegzett. Egészen megkönnyebbülve indult tovább, miközben ezt mondta: „Az ön nézetei mellett — hogyan bizhata önben az ember!”

„Szegénységem a legfőbb bizonyíték becsületességemnek” haragkoskodott Machiavelli. A fojtogató kéz, mely eddig a szárt nyugtalanította, mintha az ő nyakát kezdte volna szorongatni.

A szár egyre elfogulatlanabb lett. „Hiszen akkor nem követi saját tanácsait. De ki kezeskedik érte, hogy nem lesz idővel legjobb növedéke önmagának! És mivel ön megengedhetőnek tartja, hogy az ember saját haszna kedvéért minden csalásra képes legyen. — ki kezeskedik érte, hogy ön mindazt, amit ön önnök bizalmasan elárultam, nem fogja a pápa egy hivatalnokának fülébe sugni! Talán elnyeri vele kegyeit!”

[Folvt. köv.]

— Az Uj Kelet nagyváradi fiókiadóhivatalának vezetője Blum Zsigmond. Lakik Rimánóczy-u. 4. sz. (I. em.) A lap érdekében történő reklamációk ideintézendők. Mindennemű hirdetések és előfizetések felvételi helye.

Tölgy-árut

primát, boubat, páriszban, friezben, rönk, gőzöltbukk-árut

Rönköt fichtafenyőt, bukkot, körist exportra vásárol Feuerstein Kálmán lakerekedő, Cluj, Calea Victoriei No 61.

Paktum tanács

Tomescu vé városháza aktái, és akik az nek néhány esrik, jól tudják, csak arra valóknak birtokában el lehet néacs felosztatáslátni, ha nincsen nem túlsámany és így Kcsosai meg va hogy napjaik nfigyelembe veszerte már falá város, amelyneágának akarát hat nem liberá akkor senkinek iránt, hogy a követni a város dolgozó demoksa érdekében.

A kormány bennünket mi csodálkozunk a feljebb csak a laki, hogy miéddig is ezt a cselekedetében hanem — horrkosságának parvénymagyarázamat ad a kormányra. A nagy egyszerű. Azaz tanácsot felosz segítve a liber fél csatát nyertban a csata n lasztások. Azt teriumban is kőzégi vála eszközökkel le az országos v így jóelőre m új választások ginn csak fant rültek volna.

Ha a legfristelt adhatunk, berális párt n ságtát is. E hi Tomescu vezé folytatott vizs berális párt h választások előre isznak a információk sz mihelyt a libe gyar Párttal, városházán m a döntő okot Bukarestből a

Nem tudni adni ezeknek tartjuk a Mag ehez az izlése tő játékhöz se vetett uton h kötségának képviselő váro ben lezajlott gyar Párt pakal és így si győzelemre v helyzet más v létre, amikor